

Ympäristöministeriön
hallinnonalan keskeiset
tavoitteet ja tehtävät
vuosina 2008–2011

Ympäristöministeriön
hallinnonalan keskeiset
tavoitteet ja tehtävät
vuosina 2008–2011

YMPÄRISTÖMINISTERIÖN RAPORTTEJA 1 | 2007
Ympäristöministeriö
Hallintoyksikkö

Taitto: Ainoliisa Miettinen

Julkaisu on saatavana myös internetistä:
www.ymparisto.fi > Ympäristöministeriö
> Julkaisut > Ympäristöministeriön raportteja -sarja

Edita Prima Oy, Helsinki 2007

ISBN 978-952-11-2540-9 (nid.)
ISBN 978-952-11-2541-6 (PDF)
ISSN 1796-1696 (pain.)
ISSN 1796-170X (verkkokj.)

SISÄLLYS

1	Toiminta- ja taloussuunnitelman laadintaperusteet	5
2	Toimintaympäristön haasteet	6
	Kilpailukyky- ja ympäristövaatimukset tukevat toisiaan	6
	Väestö- ja palvelurakennemuutokset aiheuttavat paineita.....	6
	Ympäristöriskit kasvavat, ohjauskeinot monipuolistuvat	7
	Perinteinen luonnonsuojelukäsitys laajenee, vastakkainasettelu lievenee	8
	Laajentunut EU hidastaa direktiivituotantoa.....	8
	Kehitysmaiden rooli ympäristöongelmien hallinnassa kasvaa	8
	Tuottavuuden parantamista tarvitaan.....	9
3	Ympäristöhallinnon visio ja toiminta-ajatus	10
3.1	Ympäristöhallinnon visio	10
3.2	Ympäristöhallinnon toiminta-ajatus ja toimintaperiaatteet.....	10
4	Keskeiset tavoitteet ja toimenpiteet vuosina 2008–2011	11
4.1	Asumisen, yhdyskuntien ja rakennetun ympäristön laadun parantaminen	12
4.2	Luonnon monimuotoisuuden köyhtymisen hidastuminen	20
4.3	Ekotehokkuuden lisääminen ja luonnonvarojen kestävä käyttö	22
4.4	Ympäristön pilaantumisen ehkäiseminen.....	24
4.5	EU-yhteistyön ja kansainvälisen yhteistyön tehostaminen.....	27
4.6	Ohjausvälineiden vaikuttavuuden parantaminen.....	29
4.7	Laadukas ympäristöhallinto ja viestintä.....	30
	Liitteet.....	34
	Kuvailulehti.....	41

1 Toiminta- ja taloussuunnitelman laadintaperusteet

Ympäristöministeriön hallinnonalan toiminta- ja taloussuunnitelma vuosiksi 2008–2011 sisältää yhteenvedon tärkeimmistä tavoitteista ja painotuksista hallinnonalan toiminnassa lähivuosina.

Menojen peruslaskelmatason lähtökohtana on eduskunnan hyväksymä vuoden 2007 talousarvio ja siinä on otettu huomioon muut jo tehdyt määrärahoihin vaikuttavat päätökset. Ympäristöministeriön hallinnonalan tuottavuusohjelman mukaiset hankkeet ja muu kehittäminen perustuvat ministeriön pidemmän aikavälin strategian ja toimialakohtaisten strategioiden toimeenpanoon. Tuottavuuden kehittämishankkeita on käsitelty toiminta- ja taloussuunnitelman asianomaisissa kohdissa ja henkilöstösuunnitelmat kohdassa 5. Hallinnonalan tuottavuusohjelman tavoitteena olevien henkilöstövähennysten määräraha-vaikutukset on tässä vaiheessa ennakoitu laskennallisesti virastojen toimintamenoihin. Tuottavuushankkeiden toimeenpano saattaa muuttaa näiden vähennysten ajoitusta ja keskinäistä jakautumista virastojen kesken. Tuottavuushankkeiden muita määräraha-vaikutuksia ja niiden kohdentumista virastoittain ei ole mahdollista tässä vaiheessa vielä ennakoida, vaan ne tarkentuvat hankkeiden edetessä.

Ympäristöministeriön hallinnonalan toiminnan kehittämisen edellyttämiä lisärahoitustarpeita on esitetty muun muassa ympäristötöihin, suunnittelu- ja kehittämisrahoitukseen, ympäristönsuojelun edistämiseen, Metsähallituksen julkisiin hallinto-tehtäviin sekä yksityisten suojelualueiden hoitoon, rakennusten korjausavustuksiin, asumistukeen sekä eräisiin avustuksiin ja korvauksiin.

Suomen ympäristökeskus on laatinut suunnittelukauden toiminta- ja taloussuunnitelman. Metsähallitus ja Metsäntutkimuslaitos ovat sisällyttäneet luonnonsuojelualueiden hoidon omiin toiminta- ja taloussuunnitelmiinsa. Valtion asuntorahasto ei ole laatinut erillistä toiminta- ja taloussuunnitelmaa.

Toiminta- ja taloussuunnitelma edustaa ympäristöhallinnon näkemystä toiminnan lähivuosien keskeisistä painotuksista. Valtioneuvosto ei ole ottanut kantaa suunnitelmaan.

2 Toimintaympäristön haasteet

Kilpailukyky- ja ympäristövaatimukset tukevat toisiaan

Suomen on lähivuosina kyettävä samanaikaisesti huolehtimaan taloudellisesta kilpailukyvyvystä, ympäristövastuusta sekä inhimillisestä ja sosiaalisesta pääomasta tilanteessa, jossa eletään toimintaympäristön nopean muutoksen aikaa. Uhkana on, että sosiaaliset ja alueelliset ongelmat kasvavat ja myös luonnon kantokyky kärsii. Megaluokan uhkana on ilmastonmuutos, jonka torjuntatoimet muuttavat globaalien yhteistyön kautta ihmisten ja yhdyskuntien toimintakulttuuria. Toisaalta ilmastonmuutokseen sopeutuminen ja sen tuomiin ääri-ilmiöihin varautuminen aiheuttavat nekin uudelleenajattelua monilla elämäntiloilla. Koska maailmanlaajuisesti luonnon kantokyky tulee olemaan uhattuna, ihmisten ympäristötietoisuus kasvaa edelleen. Ympäristöongelmien ratkaisut tulevat kysynnän nopeasti kasvaessa jo lähivuosina merkittävästi suuntaamaan teknologian kehitystä ja talouden voimavarojen käyttöä. Kilpailukyky ja ympäristöajattelu kietoutuvat Suomessakin entistä enemmän yhteen ympäristöteknologian ja sen maailmalla lisääntyvän kysynnän kautta.

Väestö- ja palvelurakennemuutokset aiheuttavat paineita

Väestön ikääntyminen asettaa vaatimuksia asumiselle, liikkumisympäristölle ja palveluille. Väestön kasvu jatkuu Suomessa suurimmilla kaupunkiseuduilla ja erityisesti niiden kehyskunnissa muuttoliikkeen ja luonnollisen väestönkasvun seurauksena. Toisaalta suuressa osassa maata väestö vähenee ja asuntoja jää tyhjiksi. Tilanne heijastuu myös kuntatalouteen, joka on vaikeutumassa sekä kasvavilla että väestöään menettävillä alueilla.

Kasvavilla kaupunkiseuduilla tarvitaan uusia asuntoja, palveluja sekä investointeja liikenteeseen ja muuhun infrastruktuuriin. Kysyntään nähden paikoin liian vähäinen asuntojen tarjonta erityisesti pääkaupunkiseudulla pitää asuntojen hintatason ja vuokrat korkeina.

Yhdyskuntarakennetta muovaavat aikaisempaa enemmän yritysten sijaintipäätökset sekä asukkaiden asuinpaikan valinnat. Asuntolainojen alentuneen korkotasoin ja kotitalouksien varallisuuden kasvun ansiosta yhä useammat voivat toteuttaa asumistoiveensa. Jos tarjolla ei ole kysyntää vastaavia vaihtoehtoja yhdyskuntarakenteen kannalta suotuisilla alueilla, asutus hajautuu yhdyskuntien reuna-alueille henkilöautoliikenteen varaan. Erityisesti kaupunkiseuduilla tarvitaan nykyistä laajempaa kuntien yhteistyötä maankäytön, asuntopolitiikan ja liikennejärjestelmien kehittämisessä.

Kunta- ja palvelurakenteen uudistuksella tavoitellaan kuntapalvelujen järjestämiseen riittävän vahvaa rakenteellista ja taloudellista perustaa. Etenemisvaihtoehdosta riippuen uudistuksella voi olla vaikutuksia myös kuntien ympäristöhallinnon tehtäviin ja palvelujen tuottamiseen. Uudistukset vaikuttavat erityisesti maankäytön suunnitteluun, mutta myös ympäristönsuojeluasioiden hoidon ja valvonnan järjestämiseen kunnissa.

Kotitalouksien käytettävissä olevat tulot kasvavat tulevaisuudessa, mutta erot kotitalouksien taloudellisissa mahdollisuuksissa vaikuttaa asumiseensa säilyvät tai saattavat jopa syventyä. Rahoitusmarkkinoilla on runsaasti rahoitusvaihtoehtoja ja rahoitusta on helposti saatavissa. Ongelmia sen sijaan saattaa syntyä ylisuuria ja pitkiä asuntolainoja ottaneille kotitalouksille. Rahoitusmarkkinoiden kehittymisestä huolimatta asuntomarkkinat eivät takaa riittävää asuntotarjontaa erityisryhmille eikä asuntotuotannon laadullista kehittymistä. Erityisesti väestön ikääntyminen edellyttää kustannustehokkaita ja laadukkaita asumisratkaisuja. Olemassa olevan ja ikääntyvän asuntokannan ja sen kehittämisen ja ylläpidon merkitys kasvaa. Asuntoalueiden eriytyminen jatkuu ja syvenevän sosiaalisen eriytymisen uhka on olemassa. Kireä kuntatalous heikentää kuntien mahdollisuuksia ylläpitää hyviä asuinoloja, huolehtia kunnostamista vaativasta infrastruktuurista ja hoitaa omistuksessaan olevaa sosiaalista vuokra-asuntokantaa. Tehokkaan omistajapolitiikan ohjauksen tarve korostuu.

Kiinteistö- ja rakennusosalalla merkittäviä muutostekijöitä ovat kansainvälistyminen, klusteriajattelu sekä yhteistyön lisääntyminen yksityisten ja julkisten tahojen kesken kaavoituksessa ja rakentamisessa. Rakennusten elinkaariosaamisen merkitys kasvaa muun muassa energian hinnan noustessa. Rakentamisen laatu, etenkin rakentamisen turvallisuus ja sisäilman terveellisyys aiheuttavat edelleen ongelmia. Rakennusalan osaavan työvoiman saatavuus on kasvava haaste.

Ympäristöriskit kasvavat, ohjaukseen monipuolistuvat

Ympäristönsuojelussa on saavutettu hyviä tuloksia. Teollisuuden ja yhdyskuntien päästöjä vesistöihin, happamoittavia päästöjä ilmaan ja kaatopaikoille päätyvän jätteen määrää on pystytty pienentämään oleellisesti ja vähentämään myös niiden riippuvuutta talouden kasvusta. Myönteinen kehitys jatkui koko 1990-luvun, mutta 2000-luvulle tultaessa monien päästöjen vähentyminen pysähtyi tai tasaantui. Näyttääkin siltä, että nykyisen puhdistustekniikan suomat mahdollisuudet on melko pitkälle käytetty.

Jatkossa päähuomio siirtyy koko yhteiskunnan läpi kulkeviin aineen ja energian virtoihin, jotka ovat keskeisten ympäristöongelmien tärkein yhteinen nimittäjä. Erityisesti tämä koskee ilmastomuutosta aiheuttavia hiilidioksidipäästöjä, mutta myös vaarallisia aineita, ravinnekuormitusta, jätteitä ja biodiversiteetin säilyttämistä. Maataloudesta ja haja-asutuksesta tulevat ravinnepäästöt heikentävät monin paikoin vesien tilaa. Fossiilisten polttoaineiden käyttö energian tuotannossa ja kasvavassa tieliikenteessä vaikeuttaa kasvihuonekaasupäästöjen hallintaa, vaikuttaa liikenteen osalta taajamien ilman laatuun ja lisää melua. Vaarallisten kemikaalien käyttö on edelleen mittavaa ja vaarallisten aineiden sekä hiukkasten päästöt ovat ympäristön ja terveyden kannalta liian suuret.

Kasvava meriliikenne nostaa öljy- ja kemikaalionnettomuuksien riskiä erityisesti Itämerellä ja maamme lähialueilla. Liikenneturvallisuuden lisääminen merellä sekä vahinkojen torjuntavalmiuden yllä pito ja parantaminen edellyttävät jatkuvaa aktiivista toimintaa.

Ympäristötietoiset kansalaiset vaativat valtiolta edelleen määrätietoisia, ja vaikuttavia toimia luonnonvarojen säästämiseksi, luonnon monimuotoisuuden vähenemisen pysäyttämiseksi ja ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi. Ympäristöongelmien laajuus ja ympäristöasioiden merkitys yritysten kilpailukykytekijänä asettaa vaatimuksia ympäristöpolitiikan ohjaukselle. Perinteisen säätelyn rinnalle tarvitaan entistä enemmän toimintaa, jolla vuorovaikutuksessa kansalaisten ja elinkeinoelämän kanssa kehitetään kustannustehokasta ohjausta sekä kannustetaan eri toimijoiden omaehtoista ympäristövastuuta.

Perinteinen luonnonsuojelukäsitys laajenee, vastakkainasettelu lievenee

Luonnon monimuotoisuuden köyhtymisen pysäyttäminen on suunnittelukaudella yksi keskeisimmistä ympäristöpolitiikan tavoitteista maailmalaajuisesti Euroopan unionissa ja Suomessa. Luonnon monimuotoisuutta uhkaavat tekijät liittyvät läheisesti laajoihin ympäristömuutoksiin, kuten ilmastomuutokseen. Eliölajit ja ekosysteemit ovat luonnonvara, jolla on kasvava merkitys Suomen taloudelle ja kansalaisten hyvinvoinnille. Perinteinen käsitys luonnonsuojelusta laajenee ja monipuolistuu, ja luonnonsuojelun tavoitteet ja toiminta tukevat yhä enemmän myös luonnonvarojen kestäväää käyttöä.

Luonnon monimuotoisuuden suojeleminen ja hoito tukee tavoitetta työllisyyden, tasa-painoisen aluekehityksen, virkistyksen ja luontomatkailun edistämiseksi. Luonnonsuojelualueverkosto tarjoaa monipuoliset mahdollisuudet luontoon tutustumiseen. Tiedonsaantimahdollisuudet paranevat kehittämällä luontokasvatusta ja viestintää kaikilla tasoilla. Vuorovaikutuksessa paikallisen väestön ja elinkeinonharjoittajien kanssa laaditaan hoito- ja käyttösuunnitelmia tärkeimmille Natura-2000 alueille, mikä lieventää verkoston valmistelun yhteydessä syntyneitä vastakkainasettelua ja avaa mahdollisuudet käyttää euroopanlaajuisista Natura 2000-verkostoa aluetason voimavarana.

Eri toimialojen ja etutahojen yhteistyö suojelekeinojen monipuolistamisessa parantaa luonnonsuojelun ilmapiiriä Suomessa. Etelä-Suomen metsäluonnon monimuotoisuudesta huolehtiminen, Itämeren luonnon kartoittaminen ja turvaaminen sekä ilmastomuutoksen aiheuttamien uhkatekijöiden tunnistaminen uudistavat luonnonsuojelua. Maatalouteen liittyvät elinympäristöt nousevat vahvemmin esille.

Euroopan unionin lainsäädäntö sekä yhteisön strateginen työ linjaa voimakkaasti luonnonsuojelua jäsenmaissa, yhteisön tasolla ja yhteisön suhteissa maailmalaajuisesti. Luonnonsuojeluhallinnon tuottavuushankkeella selkeytetään Suomessa viranomaisten ja tutkimuslaitosten roolit, varmistetaan toimintatapojen tuottavuus ja suunnataan voimavarojen käyttö strategisesti oikein suhteessa muuttuvaan toimintaympäristöön.

Laajentunut EU hidastaa direktiivituotantoa

Laajentuminen ja vaatimukset parempaan sääntelyyn hidastavat uusien direktiivien laatimista, mutta samalla tarve täytäntöönpanon tehostamiseen ja vanhojen määräysten uusimiseen kasvaa. Säädösten toimeenpanon merkitys koko EU-alueella korostuu. EU:n valmisteilla olevat temaattiset strategiat ja vuosien 2007–2014 rahoituskehyykset muuttavat toiminnan painotuksia ja käytössä olevia rahoitusvälineitä.

Laajentunut EU tarjoaa uusia mahdollisuuksia Itämeren alueen yhteistyölle. Lisääntyviä haasteita ovat Itämeren rehevöitymisen ja vaarallisten aineiden päästöjen vähentäminen, merenkulun turvallisuuden ja öljyntorjuntavalmiuksien lisääminen sekä liikenteen ja energiahuollon infrastruktuurien ympäristöhaittojen minimointi.

EU:n laajennuttua yhdyskuntien ja teollisuuden ympäristönsuojelun taso parantuu Baltian maissa. Maataloustuotannon tehostuminen EU-tukien ansiosta saattaa kuitenkin vaarantaa tätä kehitystä ja aiheuttaa jopa hajakuormituksen lisäystä Itämereen.

Kehitysmaiden rooli ympäristöongelmien hallinnassa kasvaa

Globalisaatio merkitsee tuotannon kasvua, laajenevia markkinoita ja kaupan ja pääomien vapautumista. Ne luovat mahdollisuuksia, mutta myös haasteita ympäristöyhteistyölle.

Hyvinvointi ja luonnonvarojen käyttö jakautuvat epätasaisesti eri alueiden kesken. Tämä epäkohta kärjistyy tulevaisuudessa ja on yhteydessä ympäristöongelmiin ja

niiden ratkaisukeinoihin. Materiaalisen kulutuksen kasvusta on tulossa yhä keskeisempi maailmanlaajuisten ympäristöongelmien taustatekijä. Se uhkaa syödä niitä hyötyjä, joita on aikaansaatu vähentämällä tuotantolaitosten ja liikennevälineiden aiheuttamia päästöjä ja kehittämällä tuotteiden ympäristöominaisuuksia. Kasvava tuotanto erityisesti Aasiassa ja Pohjois- sekä Etelä-Amerikassa kuormittaa ympäristöä. Kehitysmaissa väestönkasvu ja köyhyys asettavat luonnonvarojen riittävyydelle paineita. Kansainvälinen työnjako johtaa siihen, että kehittyneiden teollisuusmaiden hyvinvoinnin aiheuttamat ympäristöhaitat alkavat yhä enemmän esiintyä nopeasti teollistuvissa maissa ja raaka-aineita tuottavissa kehitysmaissa. Samalla liikenteen kasvu johtaa siihen, että kuljetusten aiheuttaman ympäristökuormituksen merkitys kasvaa elinkaaritarkasteluissa. Myös ilmastonmuutoksen aiheuttamat tuhoisat luonnonilmiöt ovat lisääntymässä ja tarve niiden aktiiviseen torjuntaan kasvamassa.

Vaikka ympäristöongelmien tiedostaminen lisääntyy, kansallisten etujen turvaaminen vaikeuttaa yhteisten ratkaisujen löytymistä. Globalisaation hallinta tulee edellyttämään kansainvälisten pelisääntöjen täsmentämistä ympäristön ja luonnonvarojen turvaamiseksi. Haastavimpana on vuoden 2012 jälkeistä aikaa koskevien ilmaston muutoksen hallintaa koskevien neuvottelujen eteneminen. Tämä edellyttää maapallonlaajuisesta kehitystä, jossa lisätään uusiutuvien energialähteiden käyttöä, otetaan käyttöön puhtaampia ja tehokkaampia fossiilisia energialähteitä hyödyntävää teknologiaa sekä kehitetään kokonaispäästöjen kannalta tehokkaita rahoitusratkaisuja, kuten yhteistoimeenpanoa ja puhtaan teknologian mekanismeja sekä päästökauppaa.

Tuottavuuden parantamista tarvitaan

Tuottavuuden parantamiseen ja palvelujen tasapuoliseen saatavuuteen liittyvät kysymykset ovat nousseet julkisessa hallinnossa voimakkaasti esille. Julkiselta hallinnolta odotetaan lisääntyvästi palveluja, mutta toisaalta kansainvälinen kilpailu edellyttää julkisten menojen vähentämistä ja veroasteen alentamista. Toiminnan tehostaminen ja tuottavuuden parantaminen vaativat niin hallinnon rakenteiden kuin toimintatapojenkin uudelleenajattelua koko julkisessa hallinnossa.

Ympäristöongelmat ovat maailmanlaajuisesti vakavoitumassa. Julkisten resurssien vähentyessä on tuottavuuden parantaminen Suomen ympäristöhallinnolle keskeinen haaste. Toimenpiteet on kyettävä kohdentamaan strategisesti oikein.

3 Ympäristöhallinnon visio ja toiminta-ajatus

Hallinnonalalla toimivat ympäristöministeriön lisäksi 13 alueellista ympäristökeskusta, kolme ympäristölupavirastoa, Suomen ympäristökeskus ja Valtion asuntorahasto virastona sekä talousarvion ulkopuoliset valtion asuntorahasto ja öljysuojarahasto. Ympäristöministeriö toimii hallinnonalansa strategisena ohjaajana. Alueelliset ympäristökeskukset vastaavat alueiden käyttöä, luonnonsuojelua, ympäristönsuojelua ja rakentamisen ohjausta koskevista tehtävistä maakunnissa. Ympäristölupavirastot päättävät merkittävimmistä ympäristöluvista ja vesilain mukaisista luvista toimialueellaan. Suomen ympäristökeskus on ympäristöalan tutkimus- ja kehittämiskeskus, joka tuottaa ympäristöpolitiikan toimeenpanoa varten tutkimus- ja seurantatietoa sekä asiantuntijapalveluja ja hoitaa myös eräitä viranomaistehtäviä. Valtion asuntorahasto hoitaa asuntorahoitukseen osoitettavaan valtion tukeen liittyviä viranomaistehtäviä sekä valvoo ja ohjaa tuetun asuntotuotannon kohtuuhintaisuutta ja laadukkuutta. Metsähallituksen luontopalvelut hoitavat valtion luonnonsuojelualueita sekä huolehtivat osaltaan uhanalaisten lajien suojelusta ja seurannasta. Metsäntutkimuslaitos hoitaa eräitä luonnonsuojelualueita tutkimusmetsäverkostonsa osana.

3.1

Ympäristöhallinnon visio

Ympäristöhallinnon visiona on ekotehokas yhteiskunta ja hyvinvointia edistävä elinympäristö.

3.2

Ympäristöhallinnon toiminta-ajatus ja toimintaperiaatteet

Ympäristöhallinto edistää kestävästä kehityksestä ja kansalaisten hyvinvointia. Ympäristöhallinto toimii hyvän elinympäristön aikaansaamiseksi, luonnon toimintakyvyn turvaamiseksi ja asunto-olojen parantamiseksi.

Ympäristöhallinto edistää toiminnallaan ihmisen ja luonnon hyvinvointia, ottaa huomioon tulevien sukupolvien tarpeet sekä edistää kokonaisikäsihtymisen muodostumista ympäristökysymyksissä.

Ympäristöhallinnon toimintaperiaatteissa korostuvat osaaminen ja toiminnan avoimuus. Toiminta perustuu asiakkaiden tarpeisiin, yhteistyövalmiuteen ja molemminpuoliseen vaikuttamiseen. Työyhteisössä painotetaan vuorovaikutusta ja hyvää työtoveruutta.

4 Keskeiset tavoitteet ja toimenpiteet vuosina 2008–2011

Ympäristöministeriön hallinnonalan keskeiset tehtäväalueet vuosina 2008–2011 ovat:

4.1 Asumisen, yhdyskuntien ja rakennetun ympäristön laadun parantaminen

- Asuntomarkkinoiden toimivuuden parantaminen sosiaalista tasa-arvoa painottaen
- Hyvän ja kestävän rakentamisen edistäminen
- Toimivat ja rakenteeltaan eheät yhdyskunnat
- Hyvinvointia edistävät elinympäristöt
- Alueiden käytön suunnittelu on vuorovaikutteista ja vaikutuksia ennakkoivaa

4.2 Luonnon monimuotoisuuden köyhtymisen hidastaminen

4.3 Ekotehokkuuden lisääminen ja luonnonvarojen kestävä käyttö

4.4 Ympäristön pilaantumisen ehkäiseminen

- Itämeren tilan parantaminen ja pintavesien hyvä tila
- Vaarallisten aineiden ja pienhiukkasten aiheuttamien terveyshaittojen vähentäminen
- Melun terveys- ja ympäristöhaittojen vähentäminen
- Valmius toteuttaa ilmastopimuksen pitkän aikavälin tavoitteita

4.5 EU-yhteistyön ja kansainvälisen yhteistyön tehostaminen

4.6 Ohjausvälineiden vaikuttavuuden parantaminen

4.7 Laadukas ympäristöhallinto ja viestintä

Vuosiksi 2008–2011 näille tehtäväalueille asetetut tavoitteet ja valitut keskeiset toimenpiteet vastaavat osaltaan toimintaympäristön ympäristöhallinnolle asettamiin odotuksiin ja toteuttavat pidemmän aikavälillä tavoitteiksi asetettuja vaikutuksia.

4.1

Asumisen, yhdyskuntien ja rakennetun ympäristön laadun parantaminen

4.1.1

Asuntomarkkinoiden toimivuuden parantaminen sosiaalista tasa-arvoa painottaen

Pitkän aikavälin strategiset tavoitteet

- Tarjolla on erilaisia tarpeita vastaavia asumisvaihtoehtoja laadukkailla ja sosiaalisesti tasapainoisilla asuinalueilla.
- Nykyistä useampi ikääntyvä voi asua pidempään omassa kodissaan.
- Asumismenojen jälkeen jää riittävästi varoja muuhun välttämättömään kuluutukseen ja asumismenot ovat kohtuulliset.
- Asuntopoliittiset toimenpiteet edistävät asuntomarkkinoiden vakautta ja tasapainoista kehitystä maan eri alueilla.
- Olemassa olevia asuntoja käytetään aiempaa tehokkaammin hyväksi asuntopoliitikassa.
- Asuntopoliitikka on ennakoivaa, ennustettavaa ja pitkäjänteistä.

Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet suunnittelukaudella

- Kohtuuhintainen asuminen on mahdollista myös Helsingin seudulla, eikä asumisen hinta tai asuntotarjonnan puute ole este työvoiman saannille.
- Ikääntyneiden kotona asumisen edellytykset paranevat.
- Muita heikommassa asemassa olevien ryhmillä on edellytykset hyvään asumiseen ja kohtuullisiin asumismenoihin. Asunnottomuus vähenee, niin että asunnottomien yhden hengen talouksien määrä laskee nykyisestä 7 400 noin 5 000:een kehyskauden aikana.
- Asukkaiden tarpeet otetaan suunnittelussa aiempaa paremmin huomioon.
- Sosiaalisten vuokra-asuntojen tarve vastaa väestöltään vähenevillä seuduilla nykyistä paremmin kysyntää.
- Asunto-osakeyhtiötalojen korjausvelka vähenee.
- Asuntoasioihin vaikuttavan hallinnon yhteistyötä lisätään.

Toiminnalliset tavoitteet suunnittelukaudella

- Asuntopoliitikan pitkäjänteisyyttä ja ennustettavuutta vahvistetaan seuraavaksi hallituskaudeksi laadittavalla asuntopoliittisella ohjelmalla. Kehitetään tukien ohella muita ohjaus- ja vaikuttamiskeinoja.
- Koko suunnittelukaudella toteutuvaksi valtion tukemaksi tuotannoksi arvioidaan 6 000–6 500 asuntoa vuodessa. Rahoitusmarkkinoiden muutos aiempaa vakaammaksi sekä alhainen korkotaso otetaan huomioon sosiaalisessa asuntorahoituksessa otetaan huomioon. Vanhojen aravalainojen lainaehdot yksinkertaistetaan ja ylikorkeita korkoja alennetaan.
- Asumistukijärjestelmää yksinkertaistetaan. Asumistuen enimmäisvuokranormien ylittävien osuus asumistuen saajista alenee aravavuokra-asuntojen osalta 41 %:sta vuonna 2005 noin 25 %:iin vuoteen 2011 mennessä ja vapaa-rahoitteisten asuntojen osalta vastaavasti noin 61%:sta 35 %:iin. Asumistuki

edistää asuntokannan tarkoituksenmukaista käyttöä ja ehkäisee syrjäytymistä ja asunnottomuutta. Lapsiperheiden asumistuki vähentää asumismenoihin tarvittavan toimeentulotuen tarvetta. Asumistukijärjestelmä on työllistymistä kannustava.

- Valtion tuen painopiste siirtyy uustuotannon tuesta peruskorjaamisen tukemiseen. Valtion tuki asuntokannan ylläpitoon ja korjaamiseen kohdistetaan erityisesti edistämään esteettömyyttä ja ikääntyvien kotona asumisen mahdollisuuksia.
- Valtion asuntorahaston toimintaa kehitetään asiantuntijavirastoksi, jonka toiminnassa painottuvat erityisryhmien asuminen sekä olemassa olevaan asuntokantaan, sosiaalisen asuntorahoituksen riskien analysointiin ja omistajapolitiikan tehostamiseen liittyvät tehtävät ja asuntomarkkinatiedon tuottaminen ja jalostaminen. Toiminta kohdentuu pääosaltaan sosiaaliseen asuntorakentamiseen ja asuntokantaan. Valtion asuntorahaston asiantuntemusta käytetään enenevästi asumisen T&K-toiminnan kehittämisessä.

Keskeiset toimenpiteet

Asuntomarkkinoiden toimivuuden ja sosiaalisen tasa-arvon edistäminen

- Asumistuen kehittämistarpeita ovat muun muassa tuen kannustavuuden varmistaminen, asunnon todellisen koon nykyistä parempi huomioonottaminen tuen määrässä ja tuen myöntäminen kokonaisvuokran perusteella, mikäli nämä edistävät asuntojen tarkoituksenmukaista käyttöä. Asumistuen kehittäminen edellyttää määrärahan lisäystä.
- Selvitetään mahdollisuudet asumistukijärjestelmän yksinkertaistamiseen siten, että nykyistä yksinkertaisempi järjestelmä olisi käyttöönotettavissa vuonna 2009.
- Kunnallistekniikka-avustuksella edistetään kasvukeskusalueiden asuntotuotantoa myös vuosina 2010 ja 2011. Avustukset ohjataan nopeimmin tonttitarjontaa lisääviin kohteisiin. Kuntien yhteishankkeet uusien alueiden käyttöönottamiseksi ovat avustuksen uusi keskeisin käyttökohde.
- Pitkäaikaisasunnottomien asunnottomuuden vähentämiseksi otetaan käyttöön uusi tukimuoto vuonna 2008.
- Ensiasunnon ostajien asemaa parannetaan kehittämällä omistusasumisen tukimuotoja.
- Lisätään peruskorjauslainoituksen määrää ja osuutta ARA-lainoituksessa.
- Lähiöiden toimivuutta ja viihtyisyyttä asuinympäristöinä kehitetään eri hallinnonalojen yhteistyönä toteutettavalla lähiöuudistusohjelmalla.
- Vanhusten asuntojen korjausavustusten toimivuus selvitetään.
- Selvitetään tuloerajojen toimivuus eri tukijärjestelmissä.
- Tuottavuuden parantamiseksi osittain päällekkäisistä tai vähän käytetyistä rahoitustukimuodoista luovutaan tavoitteena selkeä tukijärjestelmäkokonaisuus.

Vaikuttavuusindikaattorit ja -mittarit.

	2002	2003	2004	2005	Tavoite 2011
Asunottomien määrä: Yhden hengen talouksia Perheitä	9 560 770	8 190 420	7 650 360	7 400 350	5 000 220
Asumistuen saajien asumismenojen osuus bruttotuloista tuen jälkeen	26,8 % ¹	27,2 %	28,1 %	28,9 %	25 %
Asumistuessa enimmäisvuokranormien ylittävien osuus, arava- vuokra-asunnot	32,9 % ¹	40,1 %	45,0 %	40,7 % ²	25 %
Asumistuessa enimmäisvuokranormien ylittävien osuus, vapaarahoitteiset vuokra-asunnot	52,9 % ¹	58,0 %	61,3 %	61,1 % ²	35 %
Aravavuokrien suhde vapaarahoitteisiin vuokriin yli 100 000 asukkaan kaupungeissa	75 %	75 %	78 %	78 %	80 %
Aravavuokrien vuosimuutos	4,2 %	3,2 %	3,2 %	2,3 %	Enintään tulojen nousun verran
Vapaarahoitteisten vuokrien vuosimuutos	2,8 %	2,8 %	1,9 %	2,4 %	
Asuntojen hintojen vuosimuutos	7,4 %	6,4 %	7,3 %	6,0 %	
Kotitalouksien käytettävissä olevien tulojen vuosimuutos	5,4 %	5,5 %	5,6 %		-
ARA-tuotannon määrä: Helsingin seutu Muut kasvukeskukset Muu maa	3 600 2 900 2 000	2 700 2 200 1 000	2 700 1 400 1 000	1 700 1 400 1 000	4 000 1 700 300
Enintään 2h+kk asuntojen osuus ARA-tuotannossa (varsinaiset vuokralat)	39 %	43 %	42 %	40 %	40 %
Hissien rakentaminen nykyisiin asuinkerrostaloihin	168	168	203	247	500
	2001	2002	2003	2004	tavoite 2011
Asunottomien määrä: Yhden hengen talouksia Perheitä	9 960 780	9 560 770	8 190 420	7 650 360	4 000 220
Asumistuen saajien asumismenojen osuus bruttotuloista tuen jälkeen	27,8 %	26,8 % ¹	27,2 %	28,1 %	25 %
Asumistuessa enimmäisvuokranormien ylittävien osuus, arava- vuokra-asunnot	48,2 %	32,9 % ¹	40,1 %	45,0 %	25 %
Asumistuessa enimmäisvuokranormien ylittävien osuus, vapaarahoitteiset vuokra-asunnot	64,1 %	52,9 % ¹	58,0 %	61,3 %	35 %
Aravavuokrien vuosimuutos	3,9 %	4,2 %	3,2 %	3,2 %	Enintään tu- lojen nousun verran
Vapaarahoitteisten vuokrien vuosimuutos	4,2 %	2,8 %	2,8 %	1,9 %	
Asuntojen hintojen vuosimuutos	- 0,5 %	7,4 %	6,4 %	7,3 %	
Kotitalouksien käytettävissä olevien tulojen vuosimuutos	5,9 %	5,4 %	5,5 %	5,6 %	-
ARA-tuotannon määrä: Helsingin seutu Muut kasvukeskukset Muu maa	5 861 4 839 2 415	3 612 2 918 2 090	2 699 2 216 1 001	2 658 1 478 998	4 500 2 000 500
Pientalojen osuus ARA-tuotannossa	25,6 %	24,2 %	18,6 %	14,9 %	-
Enintään 2h+kk asuntojen osuus ARA-tuotannossa (varsinaiset vuokralat)	35,1 %	39,0 %	43,1 %	42,0 %	40 %
Hissien rakentaminen nykyisiin asuntoihin	159	168	168	203	500

¹ Vuokranormin korotus v. 2002

Hyvän ja kestäväan rakentamisen edistäminen

Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet

- Rakennukset vastaavat käyttäjien muuttuvia tarpeita, edistävät käyttäjien hyvinvointia ja ovat suomalaisiin olosuhteisiin sopivia. Terveellisyys, turvallisuus ja muut laatutekijät hallitaan rakentamisessa ja rakennusten käytössä nykyistä paremmin.
- Rakentamisen ja rakennusten käytön päästöt ja luonnonvarojen kulutus rakentamiseen vähenevät.
- Rakennuskannan ylläpito ja korjaus on tarkoituksenmukaista koko rakennuksen elinkaaren ajan.
- Rakennusalan osaaminen perustuu tulokselliseen ja tarpeet kattavaan koulutukseen sekä tutkimus- ja kehitystoimintaan.
- Rakentamisen ohjaus on ennakoivaa ja tukeutuu yhteistyöhön kiinteistö- ja rakennusalan kanssa.

Keskeiset toimenpiteet

1. **Rakennuskantaa osataan korjata ja ylläpitää tarkoituksenmukaisesti**
 - Korjausrakentamisen ohjauksessa painotetaan erityisesti kiinteistöjen omistajien varautumista korjaustoimenpiteisiin ja sitä tukevan pitkäjänteisen korjaus- ja ylläpitokulttuurin synnyttämistä sekä korjaamiseen liittyvän tiedon ja osaamisen parantamista.
 - Tuetaan ohjelmallista rakennusperinnön hoitoa.
2. **Uudis- ja korjausrakentamisen laatu paranee**
 - Parannetaan rakennusten rakenteellista turvallisuutta rakennesortumien välttämiseksi sekä paloturvallisuutta palokuolemien minimoimiseksi.
 - Rakennusten turvallisuutta edistetään tiivistämällä hallinnonalojen yhteistyötä sekä tekemällä yhteistyötä kiinteistö- ja rakennusklusterin kanssa.
 - Rakentamisen ohjauksella, tutkimuksella, seurannalla ja tiedotuksella vahvistetaan rakentamisen laatua ja rakennusten taloudellista ja joustavaa käyttöä.
 - Suunnittelussa ja rakentamisessa painotetaan vastuuta ja hyvää ammattitaitoa.
3. **Käyttäjien tarpeet otetaan entistä paremmin huomioon rakentamisessa**
 - Asuntorakentamisessa parannetaan mittakaavaltaan pienimuotoisten ja omatoimisuuteen kannustavien asumisratkaisujen edellytyksiä.
 - Eri väestöryhmien kannalta turvallisen ympäristön ja rakennusten aikaansaamista edistetään.
4. **Rakentamisen ja rakennusten käytön päästöt ja luonnonvarojen käyttö vähenevät**
 - Rakennusten energiatehokkuusdirektiivin mukaisten menettelyjen käyttöönottoa edistetään. Energiatodistuksen merkitystä rakennuksen käyttöönoton, myynnin ja vuokrauksen yhteydessä korostetaan ja asiasta tiedotetaan laajasti.
 - Rakennusten ympäristöluokitusmenettely otetaan laajasti käyttöön ja sitä kehitetään edelleen.

- Uusiutuvien ja ympäristöä säästävien luonnonvarojen käyttöä rakentamisessa sekä tietoa rakennusmateriaalien kierrätyksestä ja hyötykäytöstä lisätään.
- Rakentamisen jo olemassa olevaan rakennuskantaan liittyvää ilmastonmuutokseen varautumista ja sopeutumista edistetään monitieteellisellä tutkimuksella.

5. Rakentamisen ohjauskeinot ja seurantajärjestelmät ovat helppokäyttöisiä ja tuloksellisia

- Parannetaan rakentamismääräysten ja ohjeiden käyttökelpoisuutta ja ajanmukaisuutta sekä ohjeistetaan, miten niitä sovelletaan olemassa olevaan rakennuskantaan ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaisiin kohteisiin.
- ICT:n mahdollisuudet hyödynnetään rakennusvalvonnan toiminnan ja palvelujen toimivuuden kehittämisessä.
- Rakennustuotteiden tyyppihyväksyntä ulkoistetaan ministeriöstä kokonaan suunnittelukauden puoleenväliin mennessä.

6. Rakennusalan EU -yhteistyötä tehostetaan

- Suomen edunvalvonnan organisointi EU:n sisämarkkinoiden kehittämisessä tarkistetaan vastaamaan tarpeita.
- Eurooppalaisten standardien suhde kansallisiin viranomaisohjeisiin selkeytetään suunnittelukauden alussa. Eurooppalaisia standardeja hyödynnetään rakenteellisen turvallisuuden viranomaisohjauksessa kasvavassa määrin tavoitteena korvata niillä kansalliset materiaaliikohtaiset ohjeet 2010.

Vaikuttavuusindikaattorit ja -mittarit

Rakennusten vakavat vauriot ja sortumat [tyyppi, lkm]

Rakennuspaloissa kuolleet ja omaisuusmenetykset [lkm, €]

Lämmitettyjen rakennusten lämpöindeksin kehitys [kWh/m²]

Rakentamisen käyttäjälähtöisyyden kehitys [kyselyt]

ROTI [Suomen rakennetun ympäristön tila, indeksit]

Rakennustuotteiden tuotehyväksyntöjen kehitys [lkm]

4.1.3

Toimivat ja rakenteeltaan eheät yhdyskunnat

Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet

- Yhdyskuntarakenne eheytyy erityisesti kasvavilla kaupunkiseuduilla siten, että yhdyskuntien toimivuus, taloudellisuus ja elinympäristön laatu paranevat ja kasvihuonekaasupäästöt vähenevät.
- Yhdyskuntien suunnittelussa varaudutaan ilmaston muutoksesta aiheutuviin säätilan ääri-ilmiöihin ja energian saatavuusongelmiin.
- Yhdyskuntarakenteen merkityksestä ja sen muutosten vaikutuksista on suunnittelussa ja päätöksenteossa käytettävissä ajantasaista ja eri vaikutusketjujen ymmärtämistä lisäävää tietoa.
- Yhdyskuntia kehitetään niiden fyysisiä rakenteita, kulttuurisia ominaispiirteitä ja omaleimaisuutta huomioon ottavalla tavalla.

Keskeiset toimenpiteet

1. Tietopohjaa yhdyskuntarakenteeseen vaikuttavissa kysymyksissä vahvistetaan

- Tuotetaan yhdyskuntien suunnittelua ja päätöksentekoa tukevaa tietoa yhdyskuntarakenteen muutoksesta ja siihen vaikuttavista tekijöistä, yhdyskuntien toimivuudesta sekä yhdyskuntatalouteen vaikuttavista tekijöistä yhdyskuntarakenteen seurantajärjestelmän ja tutkimushankkeiden avulla.
- Kehitetään yhdyskuntarakenteen vaikutusten arviointia kaavoituksessa.

2. Yhdyskuntarakenteen ohjausta kaavoituksessa kehitetään

- Edistetään maankäytön, asumisen ja liikenteen suunnittelun yhteensovittamista erityisesti kasvavilla kaupunkiseuduilla.
- Tuetaan kunta- ja palvelurakenteen uudistuksessa kaupunkiseutusunnitelmien toimeenpanoa edistämällä kuntien strategista yhteistyötä sekä maakunta- ja yleiskaavojen käyttöä seutujen yhdyskuntarakenteen hallinnassa.
- Huolehditaan siitä, että yhdyskuntien henkilöautoriippuvuuden vähentäminen sekä joukkoliikenteen, kävelyn ja pyöräilyn edellytysten parantaminen ovat esillä kaavaohjauksessa.
- Edistetään kaupunkiympäristön laadun parantamisessa erityisesti kestävästä kaupunkiliikennestä sekä ympäristöasioiden yhdenmättyä hallintaa EU:n kestävästä kaupunkikehityksen teemastrategian tavoitteiden mukaisesti.
- Huolehditaan siitä, että kaupan palvelurakennetta koskevat kysymykset tulevat maakuntakaavojen laadinnassa ja yleiskaavojen uudistamisessa painotetuksi esille.

Vaikuttavuusindikaattorit ja -mittarit:

Yhdyskuntarakenteen kehitys erityisesti kaupunkiseuduilla; yhdyskuntarakenteen seurantajärjestelmän tiedot ja valtakunnalliset analyysit.

Päivittäistavarakaupan palvelujen saatavuus eri tyyppisissä yhdyskunnissa; mitareina vähittäiskaupan suuryksiköiden ja myymäläkeskittymien sijainti yhdyskuntarakenteessa, päivittäistavarakaupan palvelurakenne ja palvelujen saatavuus ko. kaupunkiseuduilla sekä ruokakaupan omalla asuntoalueella omaavien osuus (asukasbarometri).

4.1.4

Hyvinvointia edistävät elinympäristöt

Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet

- Elinympäristön hyvä laatu tukee kansalaisten hyvinvointia ja kansallista kilpailukykyä.
- Tarjolla on väestön tarpeita ja tavoitteita tukevia monipuolisia ja viihtyisiä elinympäristöjä. Asumisen, palveluiden, työpaikkojen ja virkistyksen alueet sijoittuvat toimiviksi kokonaisuuksiksi. Edellytykset kohtuuhintaisen ja asumistarpeita vastaavan kaupunkimaisen pientalorakentamiseen voimakkaan asuntokysynnän alueilla parantuvat.
- Liikkumisessa ovat käytössä hyvät joukkoliikenneyhteydet ja kävely- ja pyöräilymahdollisuudet sekä kuljetuksissa kestävä kuljetustavat. Moottorijoneuvoliikenteen tarve vähenee.

- Yhdyskuntia suunnitellaan ja toteutetaan ottaen huomioon niiden kulttuuri- ja luonnonarvot sekä hyödyntäen niiden omaleimaisuus-, identiteetti- ja vetovoimatekijöitä.
- Tietoa elinympäristöjen turvallisuuteen ja terveellisyteen vaikuttavista osatekijöistä on kattavasti.

Keskeiset toimenpiteet

1. Tietämystä ja yhteistyötä elinympäristökysymyksissä vahvistetaan

- Edistetään yhteistyötä elinympäristökysymyksissä eri hallinnonalojen välillä. Painotetaan hyvän elinympäristön merkityksen huomioon ottamista kaupunkiseutujen ja maaseutualueiden hyvinvoinnin ja kilpailukyvyn ulottuvuutena.
- Elinympäristöohjelman lähtökohdista tuotetaan tietoa suunnittelun ja päätöksenteon tarpeisiin. Korostetaan asuinympäristöjen monipuolisuutta, lähipalvelujen merkitystä, ajoneuvoliikenteen kasvun hillintää sekä kävelyn, pyöräilyn ja liikuntaesteettömyyden huomioon ottamista.
- Korostetaan maankäytön suunnitelmallisuuden merkitystä kuntien strategisessa kehittämisessä yhteistyö- ja kehittämishankkein. Painotetaan maapolitiikan hyvää hoitoa sekä keskenään ristiriitaisten näkökohtien yhteensovittamista kaavoituksessa.

2. Luodaan edellytyksiä monipuolisille asuinympäristöille

- Tuotetaan tietoa asunnon ja asuinpaikan valintaan sekä asuinympäristöjen koettuun laatuun vaikuttavista tekijöistä asumisvaihtoehtojen monipuolistamiseksi.
- Kaupunkimaisten pientaloalueiden toteutusmahdollisuuksia edistetään tavoitteena niiden soveltuvuus erikokoisille perheille ja eri ikäryhmille.
- Asuinympäristöjen laadun parantamiseksi tiivistetään yhteistyötä suunnittelussa ja toteutuksessa muun muassa lähentämällä asuinympäristöjen ja asuntojen suunnittelua.

3. Kulttuuri- ja luonnonarvojen huomioon ottamista edistetään

- Painotetaan rakennusperinnön merkitystä paikallisen identiteetin osatekijänä. Kulttuuri- ja luonnonarvojen huomioon ottamista kaavoituksessa tuetaan inventoinnin, rakennusperintöportaalin ja ympäristökasvatuksen avulla.
- Huolehditaan, että Museoviraston tekemä valtakunnallisesti merkittävä rakennetun kulttuuriperinnön inventointi liitetään valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin.

4. Elinympäristöjen ja rakennuskannan terveellisyttä ja turvallisuutta parannetaan

- Elinympäristön terveellisyteen ja turvallisuuteen liittyviä tekijöitä sekä ihmisten kokemaan turvallisuuteen vaikuttavia keinoja selvitetään yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Tuodaan esiin erityisesti melun, päästöjen ja pienhiukkasten torjunnan huomioon ottavia hyviä suunnittelu- ja toteutus käytäntöjä. Vaikutetaan hiljaisten ja meluttomien alueiden säilyttämiseen.
- Ilmanlaadusta, melusta ja rakennusten sisäilmasta aiheutuvia terveyshaittoja vähennetään parantamalla jatkuvasti tutkimus- ja kehitystoiminnalla osaamista ja tiedontasoa.
- Rakentamiseen liittyvien vaarallisten ja haitallisten aineiden tietämystä parannetaan ja tietoa hyödynnetään uudis- ja korjausrakentamisessa.

Vaikuttavuusindikaattorit ja -mittarit

Asukkaiden kokemukset elinympäristöstä; asukaskyselyjen, -selvitysten ja -barometrien tulokset.

Elinympäristön tilan ja muutosten asiantuntijakatsaukset ja -arviot määrääjain.

Elyse- ja Katse-seurantajärjestelmien tiedot kehityssuunnista ja muutoksista.

Kulttuuriympäristöinventointien ja -ohjelmien määrän ja laadun kehitys.

Melulle altistuneiden asukkaiden määrän muutokset.

Taajamien ilman laadun muutokset; pienhiukkasten vuosipitoisuudet taajamien ilmassa

Hengitettävien hiukkasten raja- ja ohjearvojen ylitykset

Vuoden 2004 asukasbarometrin tuloksia:

Ympäristöministeriö seuraa asukasbarometrin avulla asuinympäristöjen laatua ja asumistyytyväisyyttä yli 10 000 asukkaan taajamissa. Barometri on toteutettu vuosina 1998 ja 2004.

Vuoden 2004 asukasbarometrin vastaajien antama kouluarvosana asuinalueelle oli 8,2. Se oli viidessä vuodessa noussut yhden kymmenyksen. Vuonna 2004 vastaajista 95 % oli tyytyväisiä asuinalueensa viihtyisyyteen. Yli 90 % oli tyytyväisiä asuinalueen luonnonympäristöön ja kasvillisuuteen, rauhallisuuteen sekä ilman laatuun ja puhtauteen. Viiden vuoden aikana tyytyväisyys asuinalueen viihtyisyyteen ja luonnonympäristöön oli jonkin verran noussut. Häiriötekijäksi koettiin liikenteen melu.

Pääosa vastaajista piti omaa asuinalueetta miellyttävänä liikkumisympäristönä. Lasten liikenneturvallisuuden koettiin heikentyneen selvästi. 27 % vastaajista katsoi, ettei 7-vuotias lapsi voi liikkua asuinalueella turvallisesti ilman saattajaa. Viisi vuotta aikaisemmin tätä mieltä oli 22 % vastaajista.

Tyytyväisyys asuinalueen päivähoito- ja peruskoulupalveluihin oli lisääntynyt, vaikka näiden palvelujen tarjonta asuinalueella oli hienoisesti vähentynyt. Sen sijaan tyytyväisyys joukkoliikennepalveluihin oli vähentynyt. Tyytyväisyys ruokakauppalpalveluihin oli lisääntynyt jonkin verran, mutta palvelujen tarjonnassa ja tyytyväisyydessä oli suuria asuinaluekohtaisia eroja.

Yli 90% vastaajista oli tyytyväisiä asuinalueen puistoihin ja virkistysalueisiin. Tyytyväisyys oli jonkin verran lisääntynyt viiden vuoden aikana.

Eri kokoisissa taajamissa ja eri tyyppisillä alueilla sijaitsevien asuinalueiden välillä on asukasbarometrin mukaan suuria eroja ja erot ovat kasvaneet. Tämä koskee muun muassa ruokakauppa- ja joukkoliikennepalveluja.

4.1.5

Alueidenkäytön suunnittelu on vuorovaikutteista ja vaikutuksia ennakoivaa

Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet

- Alueidenkäyttöä koskevat päätökset perustuvat avoimeen ja vuorovaikutteiseen prosessiin sekä ajanmukaiseen ja asiantuntevaan tietoon ympäristöstä ja suunniteltujen muutosten vaikutuksista.

Keskeiset toimenpiteet

- Painotetaan kaavoitukseen liittyvien selvitysten ja vaikutusten arviointien kohdentamista vastaamaan kunkin kaavoitustehtävän vaatimuksia ja parannetaan niiden liittymistä kaavoitusprosessien kokonaisuuteen.

- Edistetään vuorovaikutteisen ja vaikutuksia ennakoivan toimintatavan käyttöä alueidenkäytön suunnittelun lisäksi myös muussa yhdyskuntien kehittämisessä ja elinympäristön laadun suunnittelussa.
- Kehitetään julkisten ja yksityisten tahojen välistä yhteistyötä maankäytön suunnittelussa ja toteutuksessa.
- Toteutetaan tutkimus- ja kehittämishankkeita yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa.

Vaikuttavuusindikaattorit ja -mittarit

Kansalaisten tiedonsaannin, osallistumisen ja vaikutusmahdollisuuksien kehittyminen

Asukasbarometri ja kansalaisjärjestökyselyt

4.2

Luonnon monimuotoisuuden köyhtymisen hidastuminen

Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet

- Luonnon monimuotoisuuden köyhtyminen hidastuu vuoteen 2010 mennessä.
- Suojelutoimet turvaavat luonnonvaraisten eliölajien ja elinympäristöjen suotuisaa suojelutasoa.
- Suojelun keinovalikoima laajenee ja suojelussa painottuvat sopimusperusteiset ja määräaikaiset keinot aiempaa enemmän.
- Luonnonsuojelun tehtäväkenttä selkiytyy ja työn tuottavuus paranee.

Keskeiset toimenpiteet

- 1. Eliölajiston ja luontotyyppien seurantaan ja uhanalaisuusarviointeihin saadaan riittävät tiedot**
 - Jatketaan METSO-toimintaohjelman aikana alkanutta uhanalaisten ja puutteellisesti tunnettujen eliöryhmien tutkimusohjelmaa (PUTTE) muun muassa vuonna 2006 käynnistyneen neljännen valtakunnallisen uhanalaisuustarkastelun tietotarpeita varten.
 - Kehitetään luonnon monimuotoisuuden valtakunnallista seurantajärjestelmää sekä uhanalaisuuden arvioinnissa tarvittavien tietojen rekisteröintiä ja ylläpitoa.
- 2. Ihmisen toiminnasta uhanalaistuneiden lajien ja luontotyyppien säilyminen turvataan**
 - Käynnistetään eliölajiston suojelun toteutusohjelma. Erityisesti suojeltavien lajien suojeluohjelmat saadaan suojelun tarpeen kannalta tärkeimpien lajien osalta valmiiksi. Toteutetaan niiden pohjalta tarpeelliset suojelutoimenpiteet.
 - Eräiden keskeisten erityisesti suojeltujen lajien – valkoselkätikan, saimaannorpan ja merikotkan-, joihin suojelutoimenpiteitä on viime vuosina kohdistettu, kannat kehittyvät edelleen suotuisasti:

Valkoselkätikka (pesivää paria):	1994/11	2005/51
Saimaannorppa (kanta yksilöinä):		2006/280
Merikotka (poikasmäärä vuosittain):	1980/18	1990/61
	2000/171	2005/252

Tavoitteena on lajien kantojen vahvistuminen.

- Saatetaan merkittävimmiltä osin loppuun luonnonsuojelulain luontotyyppien inventoinnit ja niihin perustuvat rajauspäätökset koko maassa. Arvioidaan Suomen luontotyyppien uhanalaisuus ja suojelutarve. Suunnataan jatkossa suojelutoimenpiteitä erityisesti uhanalaisimpien luontotyyppien turvaamiseen.

3. Luonnonsuojeluohjelmat toteutetaan ja luonnonsuojelualueverkoston edustavuutta parannetaan

- Jatketaan vanhojen luonnonsuojeluohjelmien toteutusta vuoteen 2009. Toteutus on useimmissa ympäristökeskuksissa etupainotteinen
- Toteutetaan säädösvalmisteluprojekti, jonka tavoitteena on muodostaa Metsähallituksen hallinnassa olevat luonnonsuojeluun varatut alueet luonnonsuojelualueiksi mahdollisimman kustannustehokkaasti.
- Kehitetään luonnonsuojelualueverkoston ekologista kestävyyttä ja edustavuutta biodiversiteettisopimuksen toimeenpanoon liittyvän suojelualueyö-ohjelman mukaisesti. Etelä-Suomen metsien monimuotoisuuden suojelua edistetään vuonna 2006 valmistuneen METSO-ohjelman arvioinnin tulosten ja vuonna 2007 tehtävän valtioneuvoston periaatepäätöksen perusteella.
- Toteutetaan valtioneuvoston vuonna 2002 tekemää periaatepäätöstä Suomen Itämeren suojeluohjelmasta keräämällä tietoa vedenalaisen meriluonnon monimuotoisuudesta (VELMU) yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Tavoitteena vuosina 2008–2011 on saattaa Merenkurkun alueen inventoinnit loppuun vuoteen 2009 mennessä, jatkaa vuonna 2007 aloitettuja inventointeja Suomenlahdella sekä käynnistää inventoinnit Perämerellä (2008) ja Selkämerellä (2009).

4. Luonnonsuojelualueiden hoitoa kehitetään

- Jatketaan luonnonsuojelualueiden ennallistamista ja hoitoa laadittujen suunnitelmien mukaisesti. Toteutetaan Natura 2000 -alueiden seuranta, käytön järjestelyjä ja hoitotoimenpiteitä.
- Vahvistetaan ekosysteemien hoidon ja ennallistamisen tutkimusta ja seuranta. Kehitetään ennallistamistoimien vaikutusten arviointia.
- Yksityisten suojelualueiden hoitoon panostetaan. Alueiden hoidon ja ennallistamisen menettelytavat suhteutetaan suojelun tarkoitukseen, rauhoitusmääräyksiin ja kaikkien osapuolten hyväksymiin hoito- ja käyttösuunnitelmiin.
- Tehostetaan suojelualueiden merkintöjen ja opasteiden ajantasaistamista ja ylläpitoa.

5. Biologista monimuotoisuutta koskevaa kansallista toimintaohjelmaa toteutetaan

- Vuosille 2006–2016 laadittua toimintaohjelmaa toteutetaan yhteistyössä eri toimijoiden ja sidosryhmien kanssa.

Vaikuttavuusindikaattorit ja -mittarit

Lahopuun määrä/kuollut puusto luonnonsuojelualueilla ja talousmetsissä, 5-10 vuoden välein

Uhanalaisten lajien kokonaistarkastelut 10 vuoden välein sekä valittujen lajien kannan kehitys viiden vuoden välein.

Arvio luontotyyppien uhanalaisuuden kehityksestä 10 vuoden välein.

Luonnonsuojeluohjelmien toteuttamisaste alueittain.

Ajantasaisten hoito- ja käyttösuunnitelmien kattavuus.

4.3

Ekotehokkuuden lisääminen ja luonnonvarojen kestävä käyttö

Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet

- Luonnonvarojen kestävä käyttö turvaa nykyisille ja tuleville sukupolville mahdollisuudet hyvinvointiin. Ihmisen taloudellinen ja aineellinen toiminta sopeutuu hyödynnettäviin luonnonvaroihin ja luonnon sietokykyyn.
- Hyvinvoinnin kasvu vähemmällä ympäristökuormituksella vauhdittaa ympäristöteknologian kehitystä, nopeuttaa uudenaikaisen teknologian käyttöönottoa ja luo uusia markkinoita.
- Jätettä syntyy suunnittelukauden lopussa vähintään 15 prosenttia vähemmän kuin, mihin talouden kasvu ilman toimenpiteitä johtaisi. Jätteiden hyödyntämisaste nousee lähivuosina keskimäärin 70 prosenttiin.
- Luonnonvarojen käyttäjät vastaavat osaltaan luonnonvarojen käytön ekologisesta kestävydestä ja luonnon monimuotoisuuden huomioon ottamisesta. Luonnon virkistyskäyttö ja luontomatkailu, maiseman hoito sekä luonnonvarojen käyttö ja suojele tulevat kestäväällä tavalla yhteen sovitetuiksi.

Keskeiset toimenpiteet

1. Kulutuksen ekotehokkuutta parannetaan

- Toteutetaan kestävänsä kulutuksen ja tuotannon kansallisen ohjelman toimenpiteitä priorisoidusti. Ensi vaiheessa käynnistetään materiaalitehokkuuden palvelukeskuksen toiminta. Valmistellaan kestävien tuotanto- ja kulutustapojen ohjelmaa EU:ssa, YK:n kestävänsä kehityksen toimikunnassa ja YK:n ympäristöohjelmassa.
- Arvioidaan taloudellisen ohjauksen kehittämisen pitkän aikavälin mahdollisuuksia.
- Materiaalivirtatutkimuksella ja elinkaarianalyseilla etsitään kohteita, joissa ekotehokkuutta voidaan parantaa edullisimmin.
- Viimeistellään jätepolitiikan tulevien vuosien linjaukset sisältävä uusi valtakunnallinen jätesuunnitelma ja tehdään tarvittavat muutokset jätelain-säädäntöön.
- Uudistetaan jätelainsäädäntö. Selvitetään jätteen määrän vähentämisen mahdollisuuksia ja valmistellaan siihen tähtäviä ohjauskeinoja.
- Vähennetään kaatopaikoille tulevan biojätteen määrää ja lisätään sen hyödyntämistä valtioneuvoston linjauksen mukaisesti.

2. **Luonnon- ja maisema-arvot otetaan huomioon toimialavastuun pohjalta**
- Vaikutetaan siihen, että maa- ja vesiekosysteemien luonnonvarojen käyttö ei uhkaa luonnon monimuotoisuuden säilyttämistavoitteita.
 - Huolehditaan, että arvokkaat luonto- ja maisema-alueet on maakuntakaavoituksessa riittävästi selvitetty ja pohjavesien suojelun ja maa-ainesten käyttö on pääosin yhteen sovitettu.
 - Inventoidaan valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden tiedot. Laaditaan valtakunnallinen maisemanhoidon tavoite- ja toimenpideohjelma.
 - Kiviainesten tilinpitojärjestelmä valmistuu vuonna 2007 ja palvelee maa-aineslain edellyttämää seurantaa ja alueidenkäytön suunnittelua ja ohjausta.
 - Kehitetään kaavoitusta palvelevia luontoselvityksiä ja luontoon kohdistuvien vaikutusten arviointeja. Tiedotuksella ja ohjauksella vaikutetaan luonnon ja maiseman arvojen huomioon ottamiseen rantojen kaavoituksessa ja muussa kaavoituksessa.
3. **Alueita käytetään arvokkaita maisemakokonaisuuksia säilyttävällä tavalla ja korostetaan luonto- ja kulttuuriarvojen merkitystä hyvinvointitekijänä**
- Varmistetaan perinnemaisemien hoidon toimivuus ja arvokkaimpien maisema-alueiden luonnonsuojelulain mukainen perustaminen. Panostetaan erityisesti umpeen kasvavien perinneympäristöjen hoitoon.
 - Metsähallituksen luonnon virkistyskäytön ja luontomatkailun edellytyksiä parantavan kehittämisohjelman toimeenpanoa jatketaan ja seurataan toimenpiteiden vaikutuksia työllisyyteen. Toteutetaan myös muutoin valtioneuvoston päätöksen mukaista luonnon virkistyskäytön ja luontomatkailun kehittämisohjelmaa.
 - Suomen kansallispuistoverkoston kuuluvien virkistyskäytön ja luontomatkailun kehittämisen kannalta keskeisimpien alueiden kävijämäärät jatkavat kasvuaan. Kävijämäärä oli 1 410 000 vuonna 2005.
 - Täydennetään kansallisten kaupunkipuistojen verkostoa.
 - Kehitetään rannikkoalueiden käyttöä ja hoitoa EU:n suositukseen perustuvan, helmikuussa 2006 komissiolle raportoidun kansallisen rannikkostrategian mukaisesti.

Vaikuttavuusindikaattorit ja mittarit

Ympäristöä säästävien tuotteiden osuus kulutuksesta
 Materiaalien kotimainen loppukäyttö suhteessa talouden kasvuun
 Jätteiden määrä absoluuttisesti ja suhteessa talouden kasvuun
 Jätteiden hyödyntämistä jätelajeittain ja hyödyntämistävoittain
 Kaatopaikalle loppusijoitetun jätteen määrä
 Luonnonsuojelun alueiden käyttö- ja kävijämäärien kehitys
 Yhteenveto Suomen luonnon virkistyskäytön tilasta ja kehityksestä 10 vuoden välein
 Maa-ainesten käytön suhde varantoihin
 Rantojen käytön muutokset, kaavoitetun alueen osuus rantarakentamisesta

Ympäristön pilaantumisen ehkäiseminen

Itämeren tilan parantaminen ja pintavesien hyvän tilan saavuttaminen

Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet

- Itämeren ja pintavesien rehevöityminen ja sen aiheuttamat haitat vähenevät ja vesiluonnon ja vesialueiden tila paranee.
- Öljy- ja kemikaalikuljetukset sekä suurten öljysatamien toiminta ovat mahdollisimman riskittömiä, onnettomuuksien aiheuttamat haitat vesi- ja rantaluonnolle mahdollisimman vähäiset ja laittomat ja tahalliset öljypäästöt loppuvat.
- Vaarallisten aineiden päästöt eivät aiheuta uhkaa pintavesien ja Itämeren eliöyhteisöille eivätkä ihmisten terveydelle.

Keskeiset toimenpiteet

1. Rehevöitymistä vähennetään

- Edistetään maatalouden ympäristötukeen sisältyvien vesiensuojelullisesti tehokkaimpien toimenpiteiden laajaa käyttöönottoa.
- Toteutetaan vesiensuojelua valtakunnallisten suuntaviivojen mukaisesti
- Vesienhoitoalueille laaditaan vesienhoitosuunnitelmat ja toimenpideohjelmat, jotka sisältävät alueen vesiensuojelun tavoitteet ja toimenpiteet ottaen huomioon vesiensuojelun valtakunnalliset linjaukset.
- Valvotaan ja edistetään haja-asutuksen vesiensuojelusta annetun asetuksen toimeenpanoa.
- Ympäristöhallinnossa toimitaan siten, että yli 10 000 asukkaan jätevesilaitoksista tulevasta typpikuormasta korkeintaan 30 % päätyisi tyypestä rehevöityville rannikkoalueille.
- Edistetään Pietarin kaupungin vesisektorin kehittämistä Pietarin vesilaitoksen kanssa sovitun yhteistyöohjelman mukaisesti erityisesti ravinnekueorituksen kustannustehokkaaksi vähentämiseksi.
- Ympäristötoilla edistetään jätevesien tehokasta yhteiskäsittelyä sekä kunnostetaan sellaisia vesistöjä, jotka eivät ole ekologisesti hyvässä tilassa.
- Vaikutetaan siihen, että energiakasveja tuotetaan vesiensuojelua edistävällä tavalla.

2. Öljyvahinkojen torjuntaa tehostetaan

- Varmistetaan riittävä rahoitus ympäristövahinkojen torjunta-alusten käyttöön ja muun torjuntavalmiuden ylläpitoon.
- Huolehditaan siitä, että ympäristövahinkojen torjunnan tiedolliset ja toiminnalliset valmiudet säilyvät korkeatasoisina.
- Öljyntorjunnan osaamiskeskus aloittaa toimintansa suunnittelukauden alussa.
- Tuetaan öljyntorjuntavalmiuden parantamista Venäjällä lähialuemäärärahojen rajoissa.

3. Kansainvälinen yhteistyö

- Toimitaan yhdessä muiden Itämeren maiden kanssa ja toteutetaan yhteistä Itämeren toimenpideohjelmia (Baltic Sea Action Plan) sen keskeisillä toiminta-alueilla rehevöitymisen vähentämiseksi, vaarallisten aineiden haittojen vähentämiseksi, biodiversiteetin lisäämiseksi sekä merenkulun haittojen vähentämiseksi.

Vaikuttavuusmittarit ja -indikaattorit

Rehevöittävät ravinnepäästöt teollisuudesta, yhdyskunnista ja kalankasvatuksesta Suomen ravinnekuormitus Itämereen; Itämeren rannikkoalueiden näkösyvyys
Levämäärien kehitys merialueilla ja sisävesissä
Erinomaisten ja hyvien alueiden osuus vedenlaatuluokituksen mukaan
Lannoitteiden käyttö
Maatalouden suojavyöhykkeiden määrä ja tukitoimien kohdentuminen.
Pietarin jätevesien käsittelyteho

4.4.2

Vaarallisten aineiden ja pienhiukkasten aiheuttamien terveyshaittojen vähentäminen

Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet

- Ihmisten valmistamien, pysyvien, kerääntyvien ja myrkyllisten aineiden pitoisuudet ympäristössä laskevat yhden sukupolven aikana lähelle nollaa.
- Pienhiukkasten määrä erityisesti taajamissa vähenee alle terveydellisen riskirajan.

Keskeiset toimenpiteet

- Kehitetään haitallisten aineiden seurantaan vuonna 2004 valmistuneen selvityksen ja kansallisen vaarallisten kemikaalien ohjelman pohjalta.
- Määritellään haitallisista aineista kansallisesti vaikeimmat ja aloitetaan niiden päästöjen vähentäminen tärkeysjärjestyksessä.
- Toteutetaan pienhiukkasten vähentämistavoitteet erityisesti taajamien ilmanlaadun parantamiseksi.
- Hyödynnetään lisääntyneitä tietoja vaarallisista ja haitallisista aineista ja niiden vaikutuksista rakentamisessa.
- Vaikutetaan EU:n päästökattodirektiivin tavoiteasetteluun ja siihen liittyvän yhteisötason lainsäädännön kehittämiseen.
- Tuetaan selvityksiä ja koulutusta Suomen lähialueilla esiintyvien vaarallisten aineiden päästöjen ja niiden vaikutusten selvittämiseksi.
- Rahoitetaan ja toteutetaan tärkeysjärjestyksessä pilaantuneiden maiden kunnostusta.

Vaikuttavuusmittarit ja -indikaattorit

Hauen elohopeapitoisuudet teollisuuden kuormittamilla alueilla
Äidinmaidon dioksiinipitoisuudet
Torjunta-aineiden myynti
Pienhiukkasten vuosipitoisuudet taajamien ilmassa
Hengitettävien hiukkasten raja- ja ohjearvojen ylitykset

4.4.3

Melun aiheuttamien terveys- ja ympäristöhaittojen vähentäminen

Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet

- Korkeimmille, yli 65 desibelin melutasoille altistuneiden määrä vähenee olennaisesti.
- Päiväajan keskiäänitaso yli 55 desibelin melualueilla asuvien määrä on vuoteen 2020 mennessä vähintään 20 prosenttia pienempi kuin vuonna 2003.

Keskeiset toimenpiteet

- Meluntorjuntatoimet kohdistetaan ensi vaiheessa asuinalueille, joilla päiväajan keskiäänitaso ylittää 65 desibeliä ja alueille, joilla melulle altistuvia on paljon.
- Keinoina käytetään erityisesti alueidenkäytön ja liikenteen suunnitteluun liittyviä meluntorjuntamahdollisuuksia, sekä varmistetaan melun huomiointaminen asuntojen rakentamisessa ja peruskorjauksessa. Kiinnitetään huomiota valtioneuvoston päätöksen melutason ohjearvojen ja ulkona käytettävien laitteiden melupäästönormien toimeenpanoon ja kehittämiseen.
- Laajennetaan tietopohjaa melusta ja sen vaikutuksista sekä lisätään meluntorjunnan tutkimusta. Kehitetään melutietojärjestelmä.

Vaikuttavuusmittarit ja -indikaattorit

Eri melutasoille altistuvien määrä
Meluntorjuntasuunnitelmat
Hiljaiset alueet,
Melutietojärjestelmä

4.4.4

Valmius toteuttaa ilmastopimuksen pitkän aikavälin tavoitteita

Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet

- Kansainvälisen ilmastopimuksen mukaisesti pyritään vakiinnuttamaan kasvihuonekaasujen pitoisuudet ilmakehässä sellaiselle tasolle, ettei ihmisen toiminnasta aiheudu vaarallisia häiriöitä ilmastojärjestelmässä.
- Tunnetaan kasvihuonekaasujen vähentämisen mahdollisuudet sekä vähentämiseen liittyvät sosiaaliset ja taloudelliset vaikutukset pitkällä aikavälillä.
- Ilmastonmuutokseen varautumiseen ja sopeutumiseen vaikuttavista tekijöistä on käytettävissä riittävää ajantasaista tietoa.
- Ilmastonmuutokseen varautuminen otetaan huomioon suunnittelussa ja päätöksenteossa.

Keskeiset toimenpiteet

- Osallistutaan vuorovaikutteisesti kansainvälisiin neuvotteluihin ja valmistellaan Suomen tavoitteita niihin.
- Huolehditaan siitä, että ympäristöministeriön vastuulla olevat kasvihuonekaasujen vähentämisen toimet toteutetaan.
- Kehitetään EU:n päästökauppajärjestelmää.

- Hankitaan Suomelle päästöyksiköitä yhteistoteutushankkeilla ja valtioiden välisellä päästökaupalla valtioneuvoston hyväksymässä laajuudessa.
- Tuetaan seuraavaa sopimuskautta koskevien kansainvälisten neuvottelujen nopeaa aloittamista.
- Suunnitellaan ilmastonmuutokseen sopeutumisen toimenpiteitä osana kansallista sopeutusohjelmaa. Kehitetään ilmastonmuutokseen sopeutumiseen liittyviä yhdyskuntien toimintavarmuutta parantavia ratkaisuja ja ohjataan niiden käyttöön ottoa.
- Biodiversiteettiseurannassa otetaan erityisesti huomioon ilmaston muutoksen vaikutukset luonnon monimuotoisuuteen.

Vaikuttavuusmittarit ja -indikaattorit

Kasvihuonekaasupäästöt suhteessa tavoitteisiin
 Uusiutuvien energialähteiden osuus energiakulutuksessa
 Energian kokonaiskäyttö suhteessa talouden kasvuun
 Suomen sitoutuminen tuleviin tavoitteisiin

4.5

EU-yhteistyön ja kansainvälisen yhteistyön tehostaminen

Maapallonlaajuista kansainvälistä yhteistyötä ohjaavat YK:n kestävän kehityksen toimikunnan (CSD), ympäristö- (UNEP) ja asuinyhdyskuntaohjelmien (HABITAT), ympäristösopimusten sekä erityisjärjestöjen, sitoumukset. Alueellista yhteistyötä ohjaavat Euroopan unionin ja alueellisten kansainvälisten sopimusten ja järjestöjen, Euroopan talouskomission (ECE), Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestön (OECD), Arktisen neuvoston (AC), Barentsin Euro-arktisen neuvoston (BEAC), Pohjoismaiden ministerineuvoston (PMN) sekä merten suojelukomissioiden (HELCOM, CBSS, OSPAR, IMO) ja Euroopan neuvoston työohjelmat.

Ympäristöministeriön toimialalla on kansainväliset sopimukset muun muassa ilmastosta, otsonikerroksen suojelusta, luonnon ja luonnon monimuotoisuuden suojelusta sekä maiseman hoidosta, jätehuollosta ja kemikaalien käytöstä aiheutuvista ympäristöhaittojen ehkäisemisestä, ympäristövaikutusten arvioinnista, kansalaisten osallistumisesta ja myös alueellisesta ilman-, vesien-, meren- ja ympäristönsuojelusta.

Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet

- Euroopan unionin toiminnassa kestävä kehitys, erityisesti kestävästä tuotanto- ja kulutustavoista valmistuvan ohjelman toimeenpano etenee. Unionin ympäristölainsäädännön toteuttaminen vahvistuu kaikissa jäsenmaissa ja etenee myös EU:n naapurimaissa uusien toimintasuunnitelmien mukaisesti.
- Suomen ja EU:n ympäristöyhteistyö Venäjän kanssa etenee suunnitelmallisesti ja tuottaa tuloksia. Vuonna 2008 ovat voimassa pohjoisen ulottuvuuden uudet perusasiakirjat (poliittinen julistus ja kehysasiakirja). EU:n ja Venäjän ympäristöalan dialogi on käynnistynyt. EU:n ja Venäjän perussopimuksen uudistamiseen valmistaudutaan. Hallituksen lähialuestrategia on tarkistettu vastaavasti. Kansainvälinen rahoitus Suomen rajan läheisillä alueilla jatkuu.

- Uuden sukupolven ympäristöpolitiikka on integroitu EU:n naapuruuspolitiikkaan, kauppapolitiikkaan ja kehitysyhteistyöhön.
- EU:n ja Yhdysvaltojen dialogi ilmasto- ja energiapolitiikasta vahvistuu ja vaikuttaa myönteisesti ilmastoneuvottelujen etenemiseen.
- Kestävän kulutuksen ja tuotannon saavuttamiseksi tarvittava työ etenee ja kansainvälinen sitoutuminen vahvistuu. Tuotanto- ja kulutustapoja koskeva YK:n 10-vuotinen puiteohjelma on viimeistelty vesi-, sanitaatio- ja asuinyhdyskuntaohjelmien lisäksi muille keskeisille sektoreille: teollisuus ja energia (2006–2007), maatalous (2008) ja liikenne (2010–2011).

Keskeiset toimenpiteet

1. Yhteinen strateginen näkemys ohjaa kansainvälistä yhteistyötä ja sen voimavarojen käyttöä

- Hallinnonalan sisäiset ja ulospäin toimivat verkostot tukevat strategisten tavoitteiden saavuttamista.

2. Ympäristönäkökulma vahvistuu Euroopan unionissa

- Vahvistetaan EU:ssa kaikkien Itämeren maiden yhteisiä tavoitteita ja toimintaa alueelle oleellisissa kysymyksissä.
- Vaikutetaan erityisesti EU:n naapuruusohjelman ja rahoitusinstrumentin, uuden Pohjoisen ulottuvuuden ympäristökumppanuuden sekä EU:n ja Venäjän dialogien toimeenpanoon sekä uuden perussopimuksen valmisteluun.

3. Kansainvälisten ympäristösopimusten toimeenpano ja ympäristöhallinto tehostuvat

- Huolehditaan biodiversiteettisopimuksen ja bioturvapöytäkirjan kehittämistä. Valmistaudutaan arvioimaan biodiversiteetin köyhtymisen hidastuminen vuoteen 2010 ja neuvottelemaan sen jälkeiset tarpeelliset kansainväliset jatkotoimet.
- Huolehditaan kansainvälisten kemikaalisopimusten kehittämisestä tavoitteena maapallonlaajuisten neuvottelujen aloittaminen elohopean ja muiden raskasmetallien käytön rajoituksista. Edistetään kansainvälisten kemikaalisopimusten keskinäistä synergiaa.
- Jatketaan yhteistyötä ja tiedonvaihtoa tärkeimpien kehitysmaiden, kuten Kiinan ja Intian viranomaisten kanssa tuen saamiseksi maapallonlaajuisten ympäristöongelmien ratkaisuille ja ympäristön suojelun edistämiseksi näissä maissa.
- Edistetään yhteistyössä KTM:n ja Finnpron kanssa suomalaisen ympäristöteknologian ja -osaamisen vientiä EU:n ulkosuhde- ja naapuruusalueilla (Venäjä, Itä- ja Kaakkois-Eurooppa, Välimeri) sekä valikoiduissa kahdenvälisen yhteistyön kohdemaissa (Kiina, Intia).

Vaikuttavuusmittarit ja -indikaattorit

Kansainvälisen yhteistyön strategian toimeenpanon arviointi vuosittain

EU:n kestävän kulutuksen ja tuotannon ohjelman valmistuminen, UNEP:n ja CSD:n kulutusta ja tuotantoa koskevat päätökset

Ympäristönäkökulman esilläolo Suomen ja EU:n kansainvälisessä yhteistyössä

Venäjän kanssa tehtävän ympäristöyhteistyön eteneminen ja kansainvälisen rahoituksen monipuolistuminen Venäjän luoteisalueiden ongelmien poistamiseksi

Tärkeimpien kansainvälisten ympäristösopimusten toimeenpanon eteneminen (osapuolikokousten päätökset)

Ohjausvälineiden vaikuttavuuden parantaminen

Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet

- Käytössä on luotettavaa tietoa ympäristöhallinnon ohjauskeinojen ja toimien vaikuttavuudesta ja kustannustehokkuudesta. Ohjauskeinot monipuolistuvat.
- Ympäristöhallinnon suunnittelu- ja lupamenettelyjen sujuvuus, avoimuus, niiden vaikutusten ennakointi ja oikeusturva ovat tasapainossa.
- Kaavoituksen merkitys maankäytön muutosten ohjauksessa kasvaa. Kaavoituksen ja maapolitiikan välineitä käytetään aktiivisesti ja monipuolisesti erityisesti asuntotuotannon ja elinkeinoelämän toimintaedellytysten sekä ympäristötavoitteiden turvaamiseksi.
- Rantarakentamisen suunnitelmallisuus lisääntyy niin, että vähintään 70 % rantarakentamisesta suuntautuu kaavoitetulle alueelle. Rantojen yleiskaavoituksen edistymisen myötä entistä suurempi osa rantarakentamisesta eli noin 60 % rantarakentamiseen myönnettyistä uusien rakennusten rakennusluvista perustuu nyt kaavoihin. Rantarakentamisen poikkeamispäätösten määrä vähentyi vuosina 2002–2005 lähes neljänneksellä ja väheneminen jatkuu.
- Ympäristölupajärjestelmä on ympäristön laadun parantumisen ja asiakkaiden kannalta tehokas ja toimiva. Lupien käsittelyajasta ei missään tilanteessa aiheudu kohtuutonta haittaa luvanhakijan toiminnalle. Lupien noudattamisen valvonta on riittävää.
- Hankkeiden YVA-menettely ja tapauskohtaiset YVA -päätökset ovat valtakunnallisesti laadukkaita ja yhteysviranomaisen tehtävät yhtenäisesti hoidettuja. Suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arviointi on kytketty osaksi eri hallinnonalojen toimintaa.
- EU:n rakennerahastojen vuosien 2007-2011 ohjelmakauden toimenpiteet edistävät ympäristötavoitteita.

Keskeiset toimenpiteet

1. Lainsäädännön toimivuus ja ajantasaisuus varmistetaan

- Säädösvalmistelun suunnitelmallisuutta ja vaikutusarviointia parannetaan. Lainsäädännön toimivuutta ja vaikutuksia seurataan ja arvioidaan suunnitelmallisesti.
- Valmistellaan kuntarakenteen muutosten mahdollisesti edellyttämät lainsäädännön uudistukset.
- Kehitetään ympäristölupajärjestelmää lähtökohtana yhden kansallisen lupaviranomaisen perustaminen, ympäristölupien käsittelyn keventäminen ja yksinkertaistaminen sekä sähköisen käsittelyn tehokas hyödyntäminen. Muutos toteutetaan turvaamalla samalla riittävä asiantuntemus, alueellisten ja paikallisten olosuhteiden tuntemus, asiakkaiden ja kansalaisten oikeusturva ja korkea ympäristönsuojelun taso.
- Ympäristölupahakemukset tulevat suunnittelukaudella käsitellyiksi niin, että uuden toiminnan lupien keskimääräinen käsittelyaika ei ylitä kahdeksaa (8) kuukautta
- Maankäyttö- ja rakennuslain tavoitteiden ja valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden välittyminen maakuntakaavoitukseen ja kuntien kaavoitukseen varmistetaan.

- Toteutetaan YVA-lainsäädännön toimivuuden arviointi.
- Toteutetaan rakennussuojelulain kokonaisuudistus.
- Toteutetaan jätelainsäädännön kokonaisuudistus.

2. Ohjausvälineiden suunnitelmallista käyttöä edistetään

- Edistetään kaavoitus- ja maapolitiikan välineiden käyttöä ja suunnitelmallista maapolitiikan hoitoa kunnissa riittävän, laadukkaan ja kohtuuhintaisen asuntotuotannon sekä elinkeinoelämän toimintaedellytysten turvaamiseksi. Osallistutaan Helsingin seudun kuntien ja valtion yhteistyömenettelyn kehittämiseen.
- Kehitetään ratkaisuvälineitä maankäytön ristiriitatilanteisiin ja valitusten tarpeen vähentämiseksi.
- Perustetaan tapauskohtaisten YVA-päätösten seurantajärjestelmä. Edistetään eri hallinnonaloilla valmisteltavien suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arviointeja koulutuksen ja ohjauksen avulla.
- Ohjataan EU:n rakennerahasto-ohjelmien toimeenpanotehtäviä siten, että ohjelmakauden ympäristötavoitteet toteutuvat mahdollisimman hyvin. Työssä huomioidaan aluerakenteen ja alueidenkäytön kehityskuva sekä EU:n alueellisen agendan tavoitteet. Parannetaan ohjelmien ympäristötavoitteiden seurantaa.

Vaikuttavuusindikaattorit ja -mittarit:

Ympäristökeskusten ja ympäristölupavirastojen sidosryhmien arviot toiminnasta
Lainsäädännön toimivuuden ja vaikutusten arvioinnit
Maapoliittisten keinojen käytön kehitys
Tonttien saatavuuden kehitys
Lupien käsittelyaikojen kehitys
Valitusten ja oikaisukehotusten määrän, sisällön ja menestymisen kehitys

4.7

Laadukas ympäristöhallinto ja viestintä

Toiminnan tavoitteet

- Ympäristöhallinnon palvelukyky on hyvä ja sen toiminta on vaikuttavaa. Ympäristöhallinto toteuttaa sille asetettuja tavoitteita tehokkaasti ja laadukkaasti, kansalaisten yhdenvertainen kohtelu varmistuu ja toiminnan tuottavuus paranee. Yhteistyö ja verkostoituminen muiden hallinnonalojen ja toimijoiden kanssa tiivistyy.
- Ympäristöhallinnon toiminta on avointa, vuorovaikutteista ja ammattitaitoisesti johdettua. Ympäristöhallinnolla on osaava, hyvinvoiva ja tuloksellista työtä tekevä henkilökunta. Ympäristöhallinnon virastot ovat haluttuja työpaikkoja.
- Viestintä vahvistaa ympäristöhallinnon sidosryhmien valmiuksia keskustella ympäristöön, asumiseen ja rakentamiseen liittyvistä asioista, osallistua päätöksentekoon sekä toimia paremman elinympäristön puolesta.
- Toiminnan tehostamiseksi ja asiakaspalvelun parantamiseksi ympäristöhallinnon palveluja on tarjolla laajasti myös sähköisinä itsepalveluina tietoverkkojen kautta. Ymparisto.fi -verkkopalvelu muodostaa hallinnonalan tiedot ja palvelut kokoavan ympäristöalan palvelun, jonka kautta ympä-

ristöhallinnon sähköiset palvelut ovat saatavissa keskitetysti. Tietotekniset peruspalvelut pysyvät kustannustehokkaina. Hallinnonalan tiedon hallinta ja IT-palvelujen tuotanto ovat linjassa valtion tietohallintolinjausten ja tuottavuustavoitteiden kanssa.

Keskeiset toimenpiteet

1. Tehokas hallinto ja laadukkaat palvelut

- Ekotehokkaaseen yhteiskuntaan ja hyvinvointia edistävään elinympäristöön tähtäävää ministeriön strategiaa pannaan toimeen muun muassa tulohajautuksen ja tulosjohtamisen keinoin sekä vaikuttamalla muihin toimijoihin ja yhteistyötahoihin.
- Hallinnonalan ohjaus perustuu selkeään tavoitteiden asettamiseen ja toiminnan tuloksista ja vaikutuksista raportointiin.
- Ympäristöministeriön hallinnonalan tuottavuusohjelmaa toimeenpannaan erityisesti seuraavien hankkeiden osalta:
 - o Ympäristölupajärjestelmää ja -hallintoa tehostetaan ja lupakäytäntöjä yhdenmukaistetaan joulukuussa 2005 käynnistyneellä hankkeella. Uudistuksen suunnitellaan tulevan voimaan 1.3.2009 alkaen.
 - o Alueellisten ympäristökeskusten välistä työnjaon tehostamista ja muuta kehittämistä sekä eräiden valtakunnallisten tehtävien siirtämistä ympäristökeskuksiin jatketaan ottaen huomioon valmistuneet esiselvitykset.
 - o Luonnonsuojelutehtäviä hoitavien virastojen välistä tehtäväjakoja kehitetään kesäkuussa 2006 valmistuneen selvitystyön pohjalta. Tavoitteena on noin kahden prosentin vuotuinen tuottavuuden kasvu pysyväsäilyntötehtävissä luonnonsuojelutehtävissä.
 - o Maaliskuun 2006 alussa Mikkelissä toimintansa aloittaneen ympäristöhallinnon palveluyksikön toimintaa kehitetään tavoitteena parantaa talous- ja henkilöstöhallinnon tehtävien tuottavuutta noin 20–25 prosenttia.
 - o Ympäristöhallinnon toimintaa tukevia tietoteknisiä palveluita, asianhallintaa ja sähköisiä palveluja kehitetään ja korvataan perinteisiä asiointipalveluja sähköisillä palveluilla.
 - o Suomen ympäristökeskuksen yhteistyöllä valtion muiden tutkimuslaitosten kanssa tehostetaan T&K-toimintaa.
 - o Suomen ympäristökeskuksen tutkimustoimintaa alueellistetaan vahvistamalla tehtyjen päätösten mukaisesti eräiden aihealueiden tutkimusta Oulussa, Jyväskylässä ja Joensuussa. Alueellisten ympäristökeskusten tutkimustoiminta siirretään Suomen ympäristökeskukseen.
 - o Valtion asuntorahaston toimintaa kehitetään erityisesti asumisen asiantuntija- ja kehittämistehtävissä. Virasto ja talousarvion ulkopuolinen asuntorahasto eriytetään toisistaan. Viraston uusi nimi on Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus ja se siirtyy Lahteen vuoden 2008 syksyllä.
 - o Hankintatointa tehostetaan hankintoja keskittämällä, hyödyntämällä valtion yhteishankintoja ja lisäämällä hankinta-asiantuntemusta.

2. Suunnitelmallinen henkilöstöpolitiikka ja hyvinvoiva henkilöstö

- Ympäristöhallinnon virastot toteuttavat henkilöstösuunnitelmiaan voimavarojen kohdentamiseksi strategisille painopistealueille ja asetettujen tuottavuustavoitteiden saavuttamiseksi. Henkilöstöraportointia kehitetään henkilöstösuunnitelmien seurannan tueksi.

- Palkkausjärjestelmien toimivuutta ja vaikutuksia seurataan ja järjestelmiä kehitetään edelleen. Tulospalkkaus otetaan käyttöön ympäristöhallinnon virastoissa.
- Tietoteknisten uudistusten toimeenpanossa huolehditaan henkilöstön kouluttamisesta. Henkilöstöjohtamista vahvistetaan esimiesvalmennuksella..
- Hallinnonalan muutos- ja kehittämishankkeiden henkilöstövaikutuksia selvitetään hyvissä ajoin. Jokaisella on velvollisuus tulla huolta omasta osaamisestaan ja ammattitaidostaan. Työssä kehittymistä tuetaan työuran eri vaiheissa.

3. Avoin, aktiivinen ja ennakoiva viestintä

- Viestinnän ennakoivuutta ja aktiivisuutta vahvistetaan suunnittelulla ja kannustamalla osallistumaan entistä aktiivisemmin julkiseen keskusteluun.
- Jatketaan viestinnän prosessien toimivuuden parantamista ja sovitaan yhteisistä toimintatavoista hallinnonalalla.
- Viestinnän keinojen valinnassa ja sisällön kehittämisessä kiinnitetään erityistä huomiota vaikuttavuuteen ja kustannustehokkuuteen. Viestinnän ymmärrettävyyttä ja havainnollisuutta parannetaan.

4. Toimintaa tukevat sähköiset palvelut ja tiedon hallinta

- Hallinnonalan yhteisiä sähköisiä palveluja kehitetään viestinnän ja tiedon hallinnan strategioiden mukaisesti. Verkkopalvelujen ja tietojärjestelmien välistä integraatiota lisätään.
- Ympäristöhallinnon tietojärjestelmät, tietovarastot ja sähköiset palvelut pidetään hallinnonala, sidosryhmiä ja kansalaisia hyvin palvelevina ja niiden keskeisiä tarpeita vastaavina.
- Toimintaprosesseja ja tuottavuutta tehostetaan kehittämällä sähköistä asiointia ja tiedonkeruuta.
- Valtionhallinnon yleisten IT-linjausten mukaisesti ympäristöhallinnon tietotekninen infrastruktuuri pidetään yhtenäisenä, tehokkaana, palvelukykyisenä ja turvallisena. Palveluarkkitehtuuri uudistetaan.

Hallinnonalan henkilöstö ja määräraha-kehitykset vuosina 2008–2011

Henkilöstön määrääarviot ja toimintamenot hallinnonalalla virastoittain kehysesityksen mukaisella rahoituksella ovat alla olevissa taulukoissa. Toimintamenomomenttien määrärahaesityksiin sisältyy ympäristöhallinnon tuottavuusohjelman henkilöstösuunnitelmaan pohjautuva laskennallinen arvio vähennyksistä. Vuosina 2006–2008 henkilöstösuunnitelman mukaiset vähennykset käytetään lähinnä virastojen uusien palkkausjärjestelmien omarahoitusosuuden kattamiseen. Sen jälkeiselle ajalle tavoitteeksi asetetut vähennykset on jaettu tässä vaiheessa tuottavuusohjelman mukaisella ajoituksella laskennallisesti virastoille. Tuottavuusvaikutusten jakautuminen virastokohtaisesti tarkentuu tuottavuusohjelman hankkeiden etenemisen myötä.

TOIMINTAMENOMÄÄRÄRAHAT (1000 euroa)

	TA 2006	TAE2007	2008	2009	2010	2011
35.01.21 Toimintamenot (Ympäristöministeriö)	36 542	34 045	35 208	34 994	34 784	34 634
35.40.21 Toimintamenot (Alueelliset ympäristökeskukset)	65 626	65 463	64 096	63 196	62 146	61 096
35.50.21 Toimintamenot (Ympäristölupavirastot)	4 685	4 679	4 700	4 630	4 550	4 490
35.60.21 Toimintamenot (Suomen ympäristökeskus)	24 606	25 062	26 077	25 277	25 037	24 857
35.70.21 Toimintamenot (Valtion asuntorahasto)	4 650	4 639	4 839	4 529	4 419	4 279

Momentin 35.01.21 määrärahaan sisältyy myös ympäristöhallinnon kehittämis- ja suunnittelumäärärahoitus.

HENKILÖSTÖTAULUKKO

TTS henkilöstöehdotus 2008–2011

Toimintamäärärahmomentilta palkattu henkilöstö ml. nettobudjetoidut, htv	TP 2005	TA 2006	2007	2008	2009	2010	2011
Ympäristöministeriö (35.01.21)							
UPJ, tuottavuus ja sisäiset siirrot		-2	-2	-11	-7	-7	-5
Ympäristöministeriö (35.01.21) YHT	313	311	309	298	291	284	279
Alueelliset ympäristökeskukset (35.40.21)							
tuottavuus ja sisäiset siirrot		-9	-27	-18	-30	-35	-35
Alueelliset ympäristökeskukset (35.40.21)	1387	1378	1351	1333	1303	1268	1233
Ympäristölupavirastot (35.50.21) UPJ (arvio) ja tuottavuus		-1	-2	-1	-2	-2	-2
Ympäristölupavirastot (35.50.21) YHT	93	92	90	89	87	85	83
Suomen ympäristökeskus (35.60.21)							
tuottavuus ja sisäiset siirrot		-6	5	-6	-6	-7	-8
Suomen ympäristökeskus (35.60.21) YHT	385	379	384	378	372	365	357
- SYKEssä ulkopuolisella rahoituksella (arvio)		220	220	220	220	220	220
Valtion asuntorahasto (35.70.21)							
tuottavuus ja sisäinen siirto			-2	-2	-2	-3	-3
Valtion asuntorahasto (35.70.21) YHT	69	69	67	65	63	60	57
Yhteensä	2247	2229	2201	2163	2116	2062	2009
Metsähallituksen julkiset hallintotehtävät (YM:n hallinnonala), tuottavuus		-2	-6	-7	-8	-7	
Metsähallituksen julkiset hallintotehtävät (YM:n hallinnonala) (35.20.52)	347	345	339	332	324	317	317

Ympäristöministeriössä oli lisäksi vuosina 2005 ja 2006 määrärahaista henkilöstöä EU-puheenjohtajuustehtävissä.

Hallinnonalan talousarviorahoitus vuosina 2008–2011 on esitetty momenteittain liitteenä olevissa taulukossa 1. Liitteessä 2 on arvio hallinnonalan tuloista. Liitteessä 3 on arvio valtuuksien käytöstä aiheutuvista määrärahatarpeista.

Liitteissä 4 ja 5 on esitetty valtion asuntotoimen laajuus ja menot vuosina 2008–2011. Ne sisältävät asumistuen sekä korjaus- ja energia-avustusten ohella myös talousarvion ulkopuolisen valtion asuntorahaston varoista maksettavat lainojen, korkotukien ja avustusten valtuudet ja menot.

Kainuun hallintokokeilusta annetun lain (343/2003) mukaiselle kokeilualueelle kohdentuvista rahoista on esitetty arvio liitteessä 6.

Toiminta- ja taloussuunnitelman lisäksi on laadittu erilliset, tarkemmat perustelut suunnittelukauden keskeisistä menopaineista samoin kuin valtion asuntorahaston ja öljysuojarahaston ennakoivat taseet, rahoituslaskelmat ja alustavat kassavirtalaskelmat vuosiksi 2008–2011.

Liite Ia) Kehysehdotus

YM TA ja LTAEt 2006, TA 2007 ja kehysehdotus 2008–2011

Mom	Momentin nimi	TA	TAE				
		Luvut 1000 euroa	2006	2007	2008	2009	2010
35.01.	YMPÄRISTÖMINISTERIÖ	36 542	34 045	35 208	34 994	34 784	34 634
21	Toimintamenot	23 612	24 041	23 708	23 494	23 284	23 134
	Kehittäminen ja suunnittelu (ennen 359922)	12 930	10 004	11 500	11 500	11 500	11 500
35.10.	YMPÄRISTÖN SUOJELU	27 181	30 167	44 350	21 350	21 350	21 350
27	Ympäristövahinkojen torjunta	5 467	2 667	3 000	3 000	3 000	3 000
60	Siirto öljysuojarahastoon	2 000	2 300	2 300	2 300	2 300	2 300
63	Ymp.suoj. edistäminen	1 750	1 100	1 750	1 750	1 750	1 750
65	Öljyjätetmaksulla rah. öljyjätehuolto	1 364	2 300	2 300	2 300	2 300	2 300
67	Ymp.yhteistyön edist. Suomen lähial.maissa	1 600	800	0	0	0	0
70	Ympäristövahinkojen torjunta-aluksen hankinta	2 000	10 000	23 000	0	0	0
77	Ympäristötyöt	11 900	11 000	12 000	12 000	12 000	12 000
88	Osakkeiden hankkiminen	1 100					
35.20.	ALUEIDENKÄYTTÖ JA LUONNONSUOJELU	74 713	63 090	64 780	64 540	55 330	48 030
22	Eräät luonnonsuojelumenot	2 100	2 112	3 112	3 112	3 112	3 112
37	Avust. kuntien kaav. ja maankäytön ohj	925	850	800	800	800	800
52	Metsähallituksen julkiset hallintotehtävät	24 038	23 778	24 518	24 278	24 068	23 768
63	Luonnonsuojelun toteutusmenot	38 800	34 000	34 000	34 000	25 000	18 000
64	Avustukset rakennusperinnön hoitoon	2 350	2 350	2 350	2 350	2 350	2 350
88	Osakkeiden hankkiminen	6 500					
35.30.	ASUMINEN JA RAKENTAMINEN	508 500	491 000	577 100	597 100	602 100	616 100
24	Rakentamisen laadun kehittäminen			1 100	1 100	1 100	1 100
54	Asumistuki	438 500	440 500	506 000	516 000	521 000	535 000
55	Avustukset korjaustoimintaan	70 000	50 500	70 000	80 000	80 000	80 000
35.40.	ALUEELLISET YMPÄRISTÖKESKUKSET	65 626	65 463	64 096	63 196	62 146	61 096
21	Toimintamenot	65 626	65 463	64 096	63 196	62 146	61 096
35.50.	YMPÄRISTÖLUPAVIRASTOT	4 685	4 679	4 700	4 630	4 550	4 490
21	Toimintamenot	4 685	4 679	4 700	4 630	4 550	4 490
35.60.	SUOMEN YMPÄRISTÖKESKUS	24 606	25 062	26 077	25 277	25 037	24 857
21	Toimintamenot	24 606	25 062	26 077	25 277	25 037	24 857
35.70.	VALTION ASUNTORAHASTO	4 650	4 639	4 839	4 529	4 419	4 329
21	Toimintamenot	4 650	4 639	4 839	4 529	4 419	4 329
35.99.	YM:N HALLINNONALAN MUUT MENOT	24 905	26 479	21 184	14 360	14 370	14 370
26	Eräät korvaukset	270	440	550	660	670	670
29	YM:n hallinnonalan alv-menot	9 000	9 000	9 000	9 000	9 000	9 000
62	EU:n rakkurahaston kansallinen rah.osuus	10 135	12 039	6 484			
63	EU:n LIFE-rahaston osall. ymp ja ls.hankkeisiin	2 000	1 500	1 500	1 000	1 000	1 000
65	Eräät avustukset	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000
66	Kv yhteistyön jäsenmaksut ja rahoitusosuudet	1 500	1 500	1 650	1 700	1 700	1 700
YHT	YMPÄRISTÖMINISTERIÖN HALLINNONALA	771 408	744 624	842 334	829 976	824 086	829 256
	Kehyksen ulkopuolella olevat menot*	443 600	452 000	530 500	517 000	522 000	536 000
	Kehykset	327 808	292 624	311 834	312 976	302 086	293 256
	* (Kehyksen ulkopuolella olevat menot 35.10.70, 35.10.88 ja 35.20.88, 35.30.54,35.99.63)						

Liite Ib) Peruslaskelma

YM TA ja LTAEt 2006, TA 2007 ja peruslaskelma 2008–2011

Mom	Momentin nimi	Luvut 1000 euroa				
		TA 2006	TA 2007	2008	2009	2010
35.01.	YMPÄRISTÖMINISTERIÖ	36 542	34 045	30 173	29 959	29 749
21	Toimintamenot	23 612	24 041	23 708	23 494	23 284
	Kehittäminen ja suunnittelu (VANHA 359922)	12 930	10 004	6 465	6 465	6 465
35.10.	YMPÄRISTÖN SUOJELU	27 181	30 167	39 267	16 267	16 267
27	Ympäristövahinkojen torjunta	5 467	2 667	2 667	2 667	2 667
60	Siirto öljysuojarahastoon	2 000	2 300	2 300	2 300	2 300
63	Ymp.suoj. edistäminen	1 750	1 100	0	0	0
65	Öljyjätöksillä rah. öljyjätehuolto	1 364	2 300	2 300	2 300	2 300
67	Ymp.yhteistyön edist. Suomen lähial.maissa	1 600	800	0	0	0
70	Ympäristövahinkojen torjunta-alueen hankinta	2 000	10 000	23 000	0	0
77	Ympäristötyöt	11 900	11 000	9 000	9 000	9 000
88	Osakkeiden hankkiminen	1 100				
35.20.	ALUEIDENKÄYTTÖ JA LUONNONSUOJELU	74 713	63 090	60 680	60 390	51 080
22	Eräät luonnonsuojelumienot	2 100	2 112	2 112	2 112	2 112
37	Avust. kuntien kaav. ja maanktön ohj	925	850	800	750	650
52	Metsähallituksen julkiset hallintotehtävät	24 038	23 778	21 418	21 178	20 968
63	Luonnonsuojelukorvaukset	15 000	14 000	14 000	14 000	10 000
64	Avustukset rakennusperinnön hoitoon	2 350	2 350	2 350	2 350	2 350
76	Ls.alueiden hankinta	23 800	20 000	20 000	20 000	15 000
88	Osakkeiden hankkiminen	6 500				
35.30.	ASUMISEN EDISTÄMINEN	508 500	491 000	496 000	496 000	491 000
54	Asumistuki	438 500	440 500	446 000	446 000	441 000
55	Avustukset korjaustoimintaan	70 000	50 500	50 000	50 000	50 000
35.40.	ALUEELLISET YMPÄRISTÖKESKUKSET	65 626	65 463	64 876	63 976	62 926
21	Toimintamenot	65 626	65 463	64 876	63 976	62 926
35.50.	YMPÄRISTÖLUPAVIRASTOT	4 685	4 679	4 700	4 630	4 550
21	Toimintamenot	4 685	4 679	4 700	4 630	4 550
35.60.	SUOMEN YMPÄRISTÖKESKUS	24 606	25 062	24 797	24 497	24 257
21	Toimintamenot	24 606	25 062	24 797	24 497	24 257
35.70.	VALTION ASUNTORAHASTO	4 650	4 639	4 589	4 529	4 469
21	Toimintamenot	4 650	4 639	4 589	4 529	4 469
35.99.	YM:N HALLINNONALAN MUUT MENOT	24 905	26 479	20 511	13 527	13 527
26	Eräät korvaukset	270	440	440	440	440
29	YM:n hallinnonalan alv-menot	9 000	9 000	9 000	9 000	9 000
62	EU:n rakkorahaston kansallinen rah.osuus	10 135	12 039	6 484		
63	EU:n LIFE-rahaston osall. ymp ja ls.hankkeisiin	2 000	1 500	1 500	1 000	1 000
65	Eräät avustukset	2 000	2 000	1 587	1 587	1 587
66	Kv yhteistyön jäsenmaksut ja rahoitusosuudet	1 500	1 500	1 500	1 500	1 500
YHT	YMPÄRISTÖMINISTERIÖN HALLINNONALA	771 408	744 624	745 593	713 775	697 825
	Kehyksen ulkopuolella olevat menot*	443 600	452 000	470 500	447 000	442 000
	Kehykset	327 808	292 624	275 093	266 775	255 825

* (Kehyksen ulkopuolella olevat menot 35.10.70, 35.10.88 ja 35.20.88,35.30.54,35.99.63)

Liite 2

TULOT						
Luvut 1 000 euroa	2006	2007	2008	2009	2 010	2 011
OS 12 SEKALAISET TULOT						
12.35.07 Siirto valtion asuntorahastosta	128 000	116 500	146 000	174 000	184 000	189 000
12.35.40 Alueellisten ympäristökeskusten tulot tuloarvio	250	200	150	100	100	100
12.35.60 Korvaukset ympäristövahinkojen torjuntatoimista tuloarvio	4 650	4 650	3 000	3 000	3 000	3 000
12.35.99 Ympäristöministeriön hallinnonalan muut tulot tuloarvio	2 900	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000

Liite 3

Valtuuksien käytöstä aiheutuva määrärahan tarve

Luvut miljoonina euroina	2008	2009	2010	2011	TTS kausi yhteensä
I Aikaisemmin myönnettyistä (= vanhoista) valtuuksista aiheutuvat menot:					
* Avustusten myöntämisvaltuus (AVM)					
* EU-hankkeiden myöntämisvaltuus (EUM)	5,0				5,0
* Kehitys- ja lähialueyhteistyövaltuus (KYH)					
* Korkotukilainavaltuus (KTU)	0,03	0,02	0,01	0,002	0,05
* Kuntien valtionapuihin liittyvä valtuus (VAP)					
* Lainojen myöntämisvaltuus (LAI)					
* Maa- ja vesirakentamisvaltuus (MRA)	2,2	0,6			2,8
* Osakkeiden ja osuuksien merkintävaltuus (OSM)					
* Talonrakennusvaltuus (TRA)					
* Tilausvaltuus (TIL)	23				
* Muu valtuus (MUU)	9	7			16,0
Kohta I yhteensä	39,2	7,6	0,01	0,00	46,8
II Talousarviovuonna myönnettävistä (=uusista) valtuuksista aiheutuvat menot:					
* Avustusten myöntämisvaltuus (AVM)					
* EU-hankkeiden myöntämisvaltuus (EUM)					
* Kehitys- ja lähialueyhteistyövaltuus (KYH)					
* Korkotukilainavaltuus (KTU)					
* Kuntien valtionapuihin liittyvä valtuus (VAP)					
* Lainojen myöntämisvaltuus (LAI)					
* Maa- ja vesirakentamisvaltuus (MRA)	3,0	1,0			
* Osakkeiden ja osuuksien merkintävaltuus (OSM)					
* Talonrakennusvaltuus (TRA)					
* Tilausvaltuus (TIL)					
* Muu valtuus (MUU)	12	10	9,8		
Kohta II yhteensä	15,0	11,0	9,8	0,0	0,0
Kohdat I-II yhteensä	54,2	18,6	9,8	0,0	46,8
III Talousarviovuoden jälkeen (=TTS-kaudella) myönnettävistä valtuuksista aiheutuvat menot:					
* Avustusten myöntämisvaltuus (AVM)					
* EU-hankkeiden myöntämisvaltuus (EUM)					
* Kehitys- ja lähialueyhteistyövaltuus (KYH)					
* Korkotukilainavaltuus (KTU)					
* Kuntien valtionapuihin liittyvä valtuus (VAP)					
* Lainojen myöntämisvaltuus (LAI)					
* Maa- ja vesirakentamisvaltuus (MRA)		3,5	4,5	5	13
* Osakkeiden ja osuuksien merkintävaltuus (OSM)					
* Talonrakennusvaltuus (TRA)					
* Tilausvaltuus (TIL)					
* Muu valtuus (MUU)		12	22	28,8	62,8
Kohdat I-III yhteensä	54,2	34,1	36,3	33,8	122,6

Liite 4

Asuntotoimen menot vuosina 2007–2011 | 1000 e

Toimenpide	2007	2008	2009	2010	2011
TALOUSARVION TULOT					
Siirto valtion asuntorahastosta	116 500	146 000	174 000	184 000	190 000
TALOUSARVION MÄÄRÄRAHAT					
Asumistuki (peruslaskelma)	440 500	445 000	445 000	439 000	433 000
Siirto valtion asuntorahastoon	0	0	0	0	0
Korjausavustus	50 000	70 000	80 000	80 000	80 000
ASUNTORAHASTON VAROISTA TUETTAVIA LAINA- JA AVUSTUSVALTUUDET					
Aravalainojen myöntämisvaltuus	90 000	90 000	90 000	90 000	90 000
Korkotukilainojen hyväksymisvaltuus	700 000	840 000	840 000	840 000	840 000
Valtion ja kuntien takauslain mukainen valtion takausvaltuus	35 000	35 000	35 000	35 000	35 000
Tal. vaikeuksissa olevien vuokra- ja asumisoikeustaloavustusten myöntämisvaltuus	2 600	2 600	2 600	2 600	2 600
Erytysryhmien asuntoihin osoitettavien avustusten myöntämisvaltuus	45 000	55 000	55 000	55 000	55 000
Helsingin seudun asuntoalueiden avustusjärjestelmä	1 000	1 000	1 000	1 000	-
Kerrostalovaltaisten asuntoalueiden laadun parantamisprojekti	600	400	400	200	-
Purkuakordivaltuus ja rajoitusakordivaltuus	3 500 3 000	7 500 ¹⁾	7 500	7 500	7 500
Purkuavustusvaltuus	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000
Kasvualueiden kuntien kunnallistekniikan rakentamisavustusvaltuus	13 000	10 000	7 000	15 000	15 000
1) Valtuudet esitetään yhdistettävän vuodesta 2008 lukien siten, että rajoitusakordivaltuus on enintään 4 milj. euroa vuodessa.					

Liite 5

Asuntotoimen laajuus vuosina 2007–2011 Arvio asuntoja ja ruokakuntia

Toimenpide	2007	2008	2009	2010	2011
Asumistukiruokakuntia	146 500	144 500	142 500	140 500	139 500
Asuntojen aloitukset yht.	32 000	30 000	30 000	30 000	30 000
Vapaarahoitteiset asunnot	25 500	23 500	23 500	23 500	23 500
Lainat					
Uustuotantoon	5 850	6 500	6 500	6 500	6 500
Valtion ja kuntien takauslain mukainen valtion takausvaltuus	650	650	650	650	650
Omistusasuntolainojen valtioneuvoston takaus	33 000	30 000	30 000	30 000	30 000
Korkotukilainat korjaustoimintaan	14 000	14 000	14 000	14 000	14 000
Korkotukilainat vuokra-asuntojen hankintaan	700 ¹⁾	700	700	700	700
ASP-korkotuki	1 500	1 500	2 000	2 000	2 000
Korjausavustukset	70 000	105 000	115 000	115 000	115 000
Energia-avustukset	8 000	8 000	4 000	4 000	4 000
Taloudellisissa vaikeuksissa olevat vuokra- ja asumisoikeustalot	9 000	9 000	9 000	9 000	9 000
Erityisryhmien asunnot ²⁾	4 400	5 400	5 400	5 400	5 400
Purkuakordi ja rajoitusakordi	1 200	1 200	1 200	1 200	1 200
Asuntojen purkaminen	450	450	450	450	450
Kasvualueiden kuntien kunnallistekniikan rakentaminen ³⁾	5 200	4 100	3 000	6 000	5 600

1) Sisältää myös omistusasuntojen hankintalainoja
2) Sisältää myös korjattavat ja hankittavat asunnot
3) Sisältää myös vuodesta 2006 lukien Helsingin seudulla käyttöön otetun asuntoaluekohtaisen avustusjärjestelmän asuntotuotannon kasvun tukemiseksi vuoteen 2010 asti

Liite 6

Kainuun hallintokokeilusta annetun lain (343/2003) 2 §:n mukaiselle kokeilualueelle kohdentuvat määrärahat, jotka ovat momentilla 26.98.63

Kainuun kehittämisraha

Määrärahan käyttötarkoitus Kainuun hallintokokeilusta annetun lain 10 §:n I momentin mukaan:	Momentti	TA 2006	TAE 2007	TTS 2008	TTS 2009	TTS 2010	TTS 2011
8) valtioneuvoston päätöksen ympäristönsuojelun edistämiseen myönnettävien avustusten yleisistä ehdoista (894/1996) mukaiset avustukset;	35.10.63 Ympäristönsuojelun edistäminen (s 3 v)	50 000 €	50 000 €	50 000 €	50 000 €	50 000 €	50 000 €
9) yhdyskuntien vesihuoltotoimenpiteiden avustamisesta annetun lain (56/1980) 2 §:n mukaiset avustukset;	30.51.31 Avustukset yhdyskuntien vesihuoltotoimenpiteisiin (s 3 v)						
10) ympäristötöiden suunnittelusta ja rakentamisesta, peruskorjauksista ja rakentamisvelvoitteista aiheutuvien menojen maksamiseen sekä valtion vesihuoltotoista annetun valtioneuvoston päätöksen (976/1985) mukaisten töiden toteuttamisesta aiheutuvien menojen maksaminen;	35.10.77 Ympäristötyöt (s 3 v)	150 000 €	150 000 €	150 000 €	150 000 €	150 000 €	150 000 €

KUVAILULEHTI

Julkaisija	Ympäristöministeriö Hallintoyksikkö		Julkaisu-aika Tammikuu 2007	
Tekijä(t)	Ympäristöministeriö			
Julkaisun nimi	Ympäristöministeriön hallinnonalan keskeiset tavoitteet ja tehtävät vuosina 2008–2011			
Julkaisusarjan nimi ja numero	Ympäristöministeriön raportteja 1/2007			
Julkaisun teema				
Julkaisun osat/ muut saman projektin tuottamat julkaisut	Julkaisu on saatavana myös internetissä www.ymparisto.fi > Ympäristöministeriö > Julkaisut > Ympäristöministeriön raportteja -sarja ja www.netra.fi/Suunnittelun ja seurannan asiakirjat			
Tiivistelmä	Ympäristöministeriön hallinnonalan toiminta- ja taloussuunnitelma vuosiksi 2008–2011 sisältää yhteenvedon tärkeimmistä tavoitteista ja painotuksista sekä niiden edellyttämistä voimavaroista lähivuosina. Siinä on käsitelty toimintaympäristön haasteita ympäristöministeriön toimialalla. Niiden pohjalta on asetettu suunnittelukaudelle tehtäväalueittain yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet ja esitetty keskeisiä toimenpiteitä tavoitteisiin etenemiseksi. Kultakin tehtäväalueelta on tuotu esiin myös mahdollisia vaikuttavuusindikaattoreita ja -mittareita, joiden käyttöä kehitetään suunnittelukauden aikana.			
Asiasanat	ympäristöministeriön hallinnonala, asuminen, yhdyskunnat, rakennettu ympäristö, luonnon monimuotoisuus, ekotehokkuus, ympäristönsuojelu, ympäristöhallinto, toimintaympäristö, visio, toiminta-ajatus, yhteiskunnallinen vaikuttavuus, tavoite, toimenpide, vaikuttavuusindikaattori, henkilöstö, määräraha-kehitys, peruslaskelma			
Rahoittaja/ toimeksiantaja	Ympäristöministeriö			
	ISBN 978-952-11-2540-9 (nid.)	ISBN 978-952-11-2541-6 (PDF)	ISSN 1796-1718 (pain.)	ISSN 1796-170X (verkkok.)
	Sivuja 42	Kieli suomi	Luottamuksellisuus julkinen	Hinta (sis.alv 8 %)
Julkaisun myynti/ jakaja	Ympäristöministeriö			
Julkaisun kustantaja	Ympäristöministeriö			
Painopaikka ja -aika	Edita Prima Oy, Helsinki 2007			

Ympäristöministeriön hallinnonalan toiminta- ja taloussuunnitelma vuosiksi 2008–2011 sisältää yhteenvedon tärkeimmistä tavoitteista ja painotuksista sekä niiden edellyttämistä voimavaroista lähivuosina. Siinä on käsitelty toimintaympäristön haasteita ympäristöministeriön toimialalla. Niiden pohjalta on asetettu suunnittelukaudelle tehtävä-alueittain yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet ja esitetty keskeisiä toimenpiteitä tavoitteisiin etenemiseksi. Kultakin tehtäväalueelta on tuotu esiin myös mahdollisia vaikuttavuusindikaattoreita ja -mittareita, joiden käyttöä kehitetään suunnittelukauden aikana.

YMPÄRISTÖMINISTERIÖ
MILJÖMINISTERIET
MINISTRY OF THE ENVIRONMENT

ISBN 978-952-11-2540-9 (nid.)

ISBN 978-952-11-2541-6 (PDF)

ISSN 1796-1696 (pain.)

ISSN 1796-170X (verkkok.)